

Ustanovitelji: občinske konference SZD, Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Tržič. — Izdaja časopisno podjetje Gorenjski tisk Kranj. Za redakcijo odgovoren Albin Učakar

GLAS

GLASILLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

Gorenjska ostro obsodila zasedbo ČSSR

Povsod množična zborovanja

Na njih bodo razpravljali tudi o sklepih X. plenuma CK ZKJ

Že prva dva dneva po vdomu vojaških sil nekaterih držav varšavškega sporazuma v Češkoslovaško socialistično republiko so bile v delovnih kolektivih na Gorenjskem izredne protestne seje političnih aktivov. Hkrati pa so se v gorenjskih občinah sestali tudi ožji in širši politični aktivisti, na katerih so ostro obsodili agresijo, podprtji pričevanja in stališča predsedstva in izvršnega komiteja zveze komunistov Jugoslavije ter poslani protestna in solidarnostna pisma sovjetskemu veleposlaništvu, ČSSR in centralnemu komiteju zveze komunistov Jugoslavije.

Po prvih dogodkih in stališčih predsedstva ter izvršnega komiteja ZKJ pa je vsa gorenjska javnost težko pričakovala X. seje centralnega komiteja zveze komunistov Jugoslavije in stališča, ki jih bodo na njej sprejeli.

Ceprav so bila v nekaterih gorenjskih občinah že minuli teden množična zborovanja, pa je bila ali bo večina le teh teden. Na zborovanjih so ali pa se bodo člani centralnega komiteja zveze komunistov Slovenije oziroma zveze komunistov Jugoslavije seznanjali predstavnike in člane organizacij ter prebivalce posameznih krajev o razvoju dogodkov na Češkoslovaškem, o stališčih X. plenuma zveze komunistov Jugoslavije ter o naših nalogah v tem obdobju.

V ponedeljek so bila takšna množična zborovanja v Radovljici, kjer je govoril član centralnega komiteja zveze komunistov Boris Mikuž, ter v Škofji Loki, na katerem je govoril republiški poslanec Ivan Franko. V Gorenji vasi je na podobnem zborovanju govoril Zdravko Krvina, v

Cešnjici pa Tone Polajnar. Včeraj (v torek) so se v Radovljici zbrali predstavniki občinskega političnega akciva, na katerem je govoril tovariš Marjan Breclj.

Danes (sreda) popoldne pa so na sporednu podobna zborovanja v Kranju in Tržiču. V Kranju se bodo zbrali predstavniki občinskih in krajevnih družbenopolitičnih organizacij; govoril pa bo član centralnega komiteja zveze komunistov Jugoslavije Sergej Kraigher. V Tržiču pa bo govoril tovariš Stane Dolanc. Podobno zborovanje pa pripravljajo tudi na Jesenicah.

Razen tega pa bodo tovrstna zborovanja tudi v manjših krajih in v delovnih organizacijah na Gorenjskem.

A. Z.

Ponedeljkovega zborovanja v Radovljici so se udeležili tudi nekateri češkoslovaški turisti —

VI. čipkarski dan v Železnikih

Letošnja čipkarska prireditve bo prav gotovo zapisana tudi v zgodovini češkoslovaškega naroda.

Cipkarski praznik v Železnikih prav gotovo ne bo zabeležen samo v seznamu turistično-narodopisnih prireditv Slovenije, ampak bo ostal v globokem spomini tudi češkoslovaškim obiskovalcem. Na starem PLAVŽU poleg prireditvenega prostora sta vihrali češkoslovaška in naša zastava.

Program 6. čipkarskih prireditv se je začel že v soboto, 24. avgusta, zvečer, ko so ob PLAVŽU zakurili kres. Skoda je, da niso izvedli starih narodnih običajev, ki so bili tudi v programu priredit-

ve. Že v soboto je bilo približno navzočih 500 obiskovalcev. Glavni del programa pa se je začel v nedeljo ob 8. uri zjutraj z otvoritvijo razstave čipk v Plavčevi hiši v Železnikih. Na lepo urejeni razstavi čipkarskih izdelkov tega kraja so prodajali tudi turistične posebnosti. Razstavo čipk je ocenila posebna strokovna komisija, ki so jo sestavljale: zastopnica DOMA Ljubljana Slavica Levstek, Tončka Hlebec iz Kranja ter Elizabeta Cemažar iz Železnikov.

Prvo mesto je dosegla na razstavi Ana Lotrič iz Železnikov in prejela prehodni pokal turističnega društva Železniki — letos v trajno

last. Drugo mesto Tonika Ramovš, tretje mesto Markelj Lina, četrto Marija Kramar ter peto mesto Angela Fajfar, vse iz Železnikov.

Obiskovalcov nedeljskega programa je bilo že dopoldan polno na prireditvenem prostoru, kjer so z zanimanjem ogledovali zgodovinske zanimivosti, s katerimi so Železniki precej bogati. Ob 10. uri je bila v okviru programa tudi hitrostno spremostna ocenjevalna vožnja motornih vozil iz Škofje Loke do nogometnega igrišča v Železnikih. Prvo mesto v vožnji z osebnimi avtomobili je dosegel Stane Demšar iz Zalega loga, pri

(Nadalj. na 16. str.)

KRANJ, sreda — 28. 8. 1968

Cena 40 par ali 40 starih dinarjev

List izhaja od oktobra 1947 kot tednik. Od 1. januarja 1958 kot poltednik. Od 1. januarja 1960 trikrat tedensko. Od 1. januarja 1964 kot poltednik, in sicer ob sredah in sobotah

Kranjčana Matija Logar in Marijan Furlan o svojih vtiših iz okupirane Prage

»Tu je v boju s Sovražniki padel štirinajstletni fant«

Madžarski turisti se sramujejo svojih voditeljev

mizmom gledali na prihodnost.«

In kako je bilo usodno noč od torka na sredo? Kranjčana sta nam ure groze takole opisala: »Ob pol treh zjutraj naju je zbudil že prej omenjeni ameriški student. Slišati je bilo bobnenje letal. Vsi skupaj smo stekli na Staroverske namesti, znam praski trg. Tam je stal že vse polno ljudi, med njimi tudi nekaj novinarjev agencije AP. Nemo in zaprepadeno so strmeli v temno nebo. Bobnenje brezkončnih rjav težkih ruskih bombnikov Iljušin je moreče lebdelo v zraku. Dobre pol ure smo tako stali in gledali. Zanimivo je, da pri ljudeh ni bilo opaziti nobenih znamenj panike. Le nekakšna mora je legla na vse prisotne. Prav malo so spominjali na tiste veselo Pražane, ki svetih jih nekaj dni poprej srečavala v gostilni pri Fleku.«

»Češkoslovaško mejo sva prestopila v soboto, 17. VIII., je pripravljala dvojica Kranjčanov. »Potovala sva z avtostopom prek Avstrije. Kljub množici turistov v Pragi ni bilo težko najti prenočišča. Napotili so najti v študentiški hotel blizu Narodnega gledališča. Bila sva samo dva izmed mnogih mladih z vseh kontinentov sveta, ki so to poletje obiskali prestolnico Češkoslovaške.«

Naslednjih nekaj dni je mnilo v znamenju ogledovanja mesta in njegovih znamenitosti. Skupaj z mladim ameriškim študentom sta se naša Kranjčana potepala naokrog. Kot vesta povedati, je bilo vzdusje v mestu zadnje ure pred napadom povsem normalno. Tuje so na vsekem koraku presenečale spremembe, nastale po nedavni demokratizaciji češkoslovaške partije in vlade. Svoboda govora in pisanja je omogočila ljudem prosto izražanje svojih misli, občutkov. Po dvajsetih letih jih tokrat prvič nihče zalezoval, nihče ni prisluškoval njihovim posmenkom. Matija in Marijan sta presenečeno opazovala gruče ljudi, raztresene po parkih in pločnikih, ki so glasno debatirale o novem položaju v CSSR, o stanju v svetu, o odnosih s SZ...«

»V torek zvečer, tik pred tragičnimi dogodki, smo se stanovalci našega hotela pogovarjali z urednikom nekega mladinskega lista v Pragi. Stekla je beseda o bodočnosti Evrope, o novih možnostih za sodelovanje med narodi in podobno. Vsi, z nama vred, so z dokajnjim opti-

**Resolucija
CK ZKJ**
(na 5. strani)

mešanica kav

E K S T R A

**VSAKOMUR PRIJA
KAVA SPECERIA**

Bohinj se pripravlja na slovesno podelitev domicila jeseniško-bohinjskemu odredu

Jesenisko-bohinjski odred je bil ustanovljen 4. septembra 1944. leta po nalogu štaba IX. korpusa. Njegovo območje je zajemalo prostor od Podbrda do Bleda, Pokljuko in Jelovico do Otoča in Podnarta. Odred je bil ustanovljen z nalogo, da mobilizira prebivalstvo za borbo proti sovražniku in da napada sovražnikove enote in postojanke na tem območju. Brž ko je prišel na svoje območje, je odred opravil veliko mobilizacijo, tako da je bilo konec oktobra v odredu že 579 borcev.

Februarja 1945. leta je bil odred reorganiziran. Štab IX. korpusa je skoraj vse borce dotedanjega jeseniško-bohinjskega odreda razporedil po enotah XXXI. divizije, v zameno pa sta Prešernova in Vojkova brigada dali po eno četeto, ki sta postali zametek novih bataljonov odreda.

Tako reorganiziran odred se je zopet vrnil na svoje področje. Vse naloge je odred uspešno opravil. Proga Jesenice - Podbrdo je bila skoraj vsak dan minirana. Minerski vođ odreda je uničil 15 lokomotiv, 36 vagonov, 3 elektrocentrale, 11 mostov, 4 sovražnikove bunkerje, mnoge telefonske naprave in razdeljal prek 3000 m železniške proge.

Tudi pri izvajjanju mobilizacije je imel odred velike uspehe. Mobiliziral je prek 1300 novih borcev. Nekateri novinci so ostali kot borce v odredu, druge fante pa je odred pošiljal v druge enote IX. korpusa.

Jesenisko-bohinjski odred je z nenadnim napadi na utrjene sovražne postojanke zadajal sovražniku velike izgube in strah. Nobena so-

ražna patrulja ni bila varna pred borci odreda. Zato je okupator sklenil, da v zadnji ofenzivi uniči odred. No, to mu ni uspelo. Aprila 1945. leta je odred bil težak boj s sovražnikom pri Sv. Janezu v Bohinju. Sovražnik je štirikrat jurišal čez most prek Save. Toda odredove zasede so vse napade trdoglavih sovražnikov uspešno odbijale. Vendar sovražnik ni in ni odnehal. Ko pa je del odreda napadel sovražnika v hrbot tako, da je obšel jezero, je sovražnik začel panico bežati nazaj proti Bohinjski Bistrici. Od ujetega nemškega oficirja so borce zvedeli, da so Nemci nameravali požgati vas in uničiti odred.

Maja 1945. leta je odred osvobodil Šentjur, Bohinjsko Bistrico, ki je z velikim navdušenjem sprejela svoje osvoboditelje. Dovje - Mojstrano, Gozd Martuljek. Tu je odred zadrževal močno sovražno kolono, ki se je hotela prebiti v Avstrijo, dokler jo niso skupno z borce IV. armade prisiličili k predaji.

Odred je izvedel tudi pohod v Ziljsko dolino. Po nalogu štaba IV. armade pa je moral zapustiti Koroško in se vrniti. Odred je bil razformi-

ran 22. maja 1945. leta v Ljubljani, borce in oficirji pa so bili dodeljeni II. diviziji korpusa narodne obrambe (KNOJ).

Po dosedaj zbranih podatkih je v odredu bilo kraješči ali daljši čas 860 borcov. V vojni je padlo 27 borcov, 30 pa jih je umrlo po vojni (to je redka vojaška enota, ki je imela v bojih tako malo izgub).

Skupščini občin Radovljica in Jesenice bosta v nedeljo, 8. septembra, dopoldne Pod Skalcu pri Bohinjskem jezeru podeliли tej enoti domicil. Proslavo pripravlja odbor, ki ga vodi zadnji komandan odreda Ivan Leban. Bohinj se pripravlja, da svečano pričaka borce, ki so se bojevali na tem področju. To nedeljo bodo v Bohinju vozili posebni viaki in avtobusi. Ce bo slabo vreme, bo proslava v prostorjih hotela Stane Zagor v Bohinju. Na proslavo so vabiljeni vsi borce odreda, svojci, aktivisti in vse prebivalstvo.

Drugo leto bo izšla monografija odreda, ki jo pripravlja novinar Mire Pavlin.

Borce, aktivisti, mladina: 8. septembra na svidenje v Bohinju! J. Vidic

Češkoslovaški turisti na poti v domovino

V kranjskem dijaškem domu so nam povedali, da je včeraj, v torek, zjutraj odpotovala v domovino prva 37-članska skupina češkoslovaških turistov, ki so se v dneh okupacije domovine zadrževali na območju naše občine. Danes (sreda) pa bo v domovino odpotovala še druga skupina. Steje 43 turistov; večino inženirjev in tehnikov elektro industrije iz slovaškega mesta Blansko. Potovali bodo prek Avstrije.

Vsem, ki so gostom iz prijateljske dežele v prvih dneh okupacije nudili bivalisce in jim izkazovali nesobično pomoč, se češkoslovaški turisti iskreno zahvaljujejo. J. K.

V četrtek zvečer so družbenopolitične organizacije občine Škofja Loka pripravile razgovor o zadnjih dogodkih na Češkoslovaškem. Uvodno besedo je imel znani komentator Ivan Franko-Izrok (na sliki desno). Podrobno je osvetlil ozadje spora, ki je pripeljal do agresije držav — članice varšavskega sporazuma, na katero orisal potek dogodkov in nakazal vse možne posledice, ki jih to dejanje utegne imeti na nadaljnji razvoj delavskega gibanja v svetu in na mednarodne odnose. V nadaljevanju se je razvila živahna debata, prisotni so izmenjali mnenja in stališča. Takšen način obravnavanja perečih svetovnih problemov, ki se tičejo tudi nas, je nedvomno zelo koristen in posnemanja vreden. Prireditve je bila v dvorani kina Sora v Škofji Loki. Foto: F. Perdan

Pripravena kongres ZKJ in ZKS

V pondeljek je bila v Kranju redna seja medobčinskega sveta ZK za Gorenjsko, na kateri so člani razpravljati o kadrovskih pripravah na IX. kongres zveze komunistov Jugoslavije in VI. kongres zveze komunistov Slovenije, bo štel 41 članov (Gorenjska 4). Razen tega pa bo v republiki namesto dosedanja kontrole komisije še častno razsodišče s 25 člani in revizijska komisija s devetimi člani.

Ko so na pondeljkovem sestanku razpravljali o teh vprašanjih, ki so pravzaprav še del statarnih določil zveze komunistov, so predlagali, naj bi centralni komite ZKS štel 41 članov, vendar pa je statut treba urediti tako, da bo nekdo lahko tako član predsedstva ZKJ kot centralnega komiteja ZKS. Predlagali so tudi, naj bi člane nestalnega dela republike konference ZK volile občinske konference ZK, člane nestalnega dela zvezne konference pa republike konference ZK v sodelovanju z občinskimi konferencami. Nadalje so tudi predlagali, da položaj in funkcija v državnem in izvršnem organu ne bi smela biti avtomatično povezana s funkcijo v predsedstvu ZKJ oziroma centralnim komitejem ZKS. Hkrati pa menili, da ni potrebno, da ljudje, ki delajo v državnih ali izvršnih organih oziroma družbenopolitičnih organizacijah, ne bi mogli biti izvoljeni v zvezne ali republike organe zveze komunistov. Nazadnje pa so člani svela predlagali, naj bi častno razsodišče imelo le občinske in republike konference zveze komunistov.

Na seji sveta pa so razpravljali tudi že o nekaterih možnih kandidatih za predsedstvo in konference ZKJ ter za centralni komite in konferenco zveze komunistov Slovenije. Tako so med drugim za predsednika ZKJ predlagali Josipa Broza Tita. Razpravljali pa so tudi o možnih kandidatih za deležate za IX. kongres zveze komunistov Jugoslavije. Z Gorenjske bo nameč odšlo na zasedanje IX. kongresa ZKJ 7 delegatov. A. Zalar

O spremembah ustave in volilnega sistema

V četrtek dopoldne so se v Kranju zbrali predstavniki oziroma sekretarji gorenjskih občinskih konferenc socialistične zveze in se dogovorili za nekatere skupne delovne akcije v prihodnjem obdobju. Tako so se v okviru javne razprave o spremembah ustave in volilnega sistema dogovorili, da bodo se ta mesec vse občinske konference SZDL na Gorenjskem izdala program javnih razprav. V začetku prihodnjega meseca pa bodo o tem pripravili posvetovanje za vse gorenjske družbenopolitične delavce oziroma predstavnike družbenopolitičnih organizacij. Razen tega pa bodo v posameznih občinah za pojasnjevanje sprememb v ustavi in v volilnem sistemu sestavili tudi posebne skupine družbenopolitičnih

delavcev. Pri občinskih konferencah socialistične zveze bodo posebne skupine zbirale in pregledovalo morebitne pripombe, mnenja in predloge z zborovanjem.

Na četrtekovem posvetovanju so predstavniki gorenjskih občinskih konferenc socialistične zveze tudi ugotovili, da priprave na praznovanje 25. obletnice vstaje slovenskega ljudstva, ki bo 15. septembra v Novi Gorici, v redu potekajo. Poudarili so, da je v vseh gorenjskih občinah treba poskrbeti, da bo odhod na to pravilo čimbolj slovensen in množičen.

Na posvetovanju so razpravljali tudi o uresničevanju smernic predstavstva in izvršnega komiteja zveze komunistov Jugoslavije, o izdajateljskem svetu časnika Glas zd.

Področno traktorsko tekmovanje za Gorenjsko

V soboto pozno zvečer je bilo končano letošnje — že dvanajsto po vrsti — tradicionalno tekmovanje traktoristov Gorenjske. Tekmovanje je bilo na zemljišču kmetijske zadruge Cerkle, na Bivoju pri Senčurju.

Tekmovanje je bilo odlično organizirano, le da je bilo letos žal precej manj tekmovalcev kot prejšnja leta. Organizatorji so prav letos pričakovali rekordno udeležbo, saj je na Gorenjskem v kmetijskih organizacijah že prek 70 traktorjev in nekaj sto pri zasebnih kmetovalcih.

Na lanskem in na letošnjem tekmovanju so nastopili tudi privatni kmetovalci. Žal je bilo tudi teh letos manj, kot so pričakovali. Organizatorji so menili, da so slabe udeležbe bile krive organizacije same. Tako ni bilo iz škofjeloškega kmetijskega gospodarstva niti ene.

Osnovna šola Simon Jenko Kranj

razpisuje

naslednja prosta delovna mesta:

**3 SNAZILKE
1 POMOČNICO KUHARICE**
(polkvalificirana)
Stanovanj šola nima.

slovenija **avto**
KRANJ, JLA 10
NOVO NA TRŽISCU
MINI GASILNI APARAT
GASI za osebna vozila in gospodinjstvo

Izvoz škofjeloških podjetij

Sedem škofjeloških delovnih organizacij — Iskra Zelezničari, LTH, Elra, Jelovica, LIP Češnjica, Gorenjska predilnica in Šešir — je v letošnjih sedmih mesecih izvozilo za več kot 2 milijona in pol dolarjev izdelkov in tako zapolnilo 54,2% izvoznega programa. Podjetja so izvozila za 59,8% več izdelkov kot od januarja do julija lani. Najvišji izvoz je bil aprila, ko je presegel lanski poprečni mesečni izvoz za 73,9%.

Največ, za 758.922 dolarjev, je izvozila tovarna LTH in tako izpolnila 73,5% predvidenega letnega izvoza. Po količini je na drugem mestu Gorenjska predilnica s 548.200 dolarji (50,7%) in na tretem mestu Iskra Zelezničari, ki je izvozila za nekaj več kot 500.000 dolarjev svojih izdelkov. Daleč pred vsemi pa je Elra, ki je do sedaj izpolnila že 94,7% letošnjega izvoznega programa. Podjetje je izvozilo za 84.348 dolarjev svojih izdelkov. Najbolj v zaostanku pri izpolnjevanju plana izvoza pa je — zaradi težav, ki so jih imeli v proizvodnji za izvoz — LIP Češnjica (31,9%).

Škofjeloško gospodarstvo je v letošnjem prvem polletju izvažalo v 33 držav, kar pomeni, da je njihov izvoz zelo razdroben. Najbolj se glede tega odlikuje tovarna Šešir, ki je v prvem polletju izvažala kar v 17 držav.

S. Z.

ga kmetovalca, zelo malo pa tudi iz drugih kmetijskih zadrug.

Tekmovalci so se pomerili v praktičnem delu, to je v oranju in spremnosti vožnji s traktorjem in priklopnikom ter v teoriji. Vedeti so morali precej o prometnih predpisih, strojništvu in agrotehniki.

Po dokaj napetih borbi je osvojil prvo mesto Viktor Cer. Na drugo mesto se je uvrstil Marjan Frelih, tretji pa je njegov brat Jože Frelih. Vsi trije se bodo udeležili še republiškega tekmovanja, ki bo 31. avgusta in 1. septembra v Mariboru. Zanimivo je, da so vsi trije najboljši iz KZK Kranj, delovnice Zabnica pri Kranju.

Letos kot vse kaže ne bo zveznega tekmovanja, ker bo prihodnje leto v bližini Beograda svetovno prvenstvo traktoristov. — an

Podpora stališčem CK ZKJ

Na ponedeljkovi seji občinskega komiteja zveze mladine Kranj so izrazili vso podporo stališčem CK ZKJ, sprejetim na zadnji seji v Beogradu. Govorili so tudi o razvoju dogodkov na Češkoslovaškem. Menili so, da ob dogodkih v tej prijateljski deželi ne sme biti nikče neprizadet, posebno ljudje v vodstvih družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov.

Poleg tega so ugotovili, da so doseganje akcije mladinskega komiteja ob češkoslovaških dogodkih uspele in če bo potrebno, bodo z njimi še nadaljevali. J. Košnjek

Veletrgovina Živila Kranj »Potrebujemo nove skladiščne prostore«

Zdaj čakajo na sprejetje zazidalnega načrta — Čeprav bo gradnja skladišč pomenila precejšnjo investicijo, si vseeno pričadevajo, da bi tudi še v prihodnje razširili in modernizirali maloprodajno mrežo

V našem časniku smo že pisali, da med večje investicije v kranjski občini do 1970. leta spada tudi gradnja javnih skladišč. Že takrat smo ugotovili, da bosta morebitna gradnja kranjske obvoznice in dograditev javnih skladišč zahtevala gradnjo novih skladiščnih prostorov za Veletrgovino Živila v Kranju.

Ko smo se pred kratkim o tem pogovarjali z direktorjem Živila Kranj Cirilom Ankerstrom, smo izvedeli, da se v podjetju resno pripravljam na to gradnjo. Čeprav za zdaj še ne vedo, koliko denarja bodo potrebovali za uresničitev tega programa, so v Naklem (pri tovorni postaji) že rezervirali tri hektare zemljišča za bodoče skladiščne prostore. Predvidevajo tudi, da bo letos že izdelan in potren zazidalni načrt za to področje in bodo potem začeli izdelovati glavni projekt.

»Nove skladiščne prostore naše podjetje vsekakor potrebuje. Naša velkoprodajna mreža je sedaj razdrobljena na 12 krajih. To pa močno zvišuje normalno poslovanje oziroma preskrbo. Čeprav se zavedamo, da sedanja skladišča ne ustrezajo najbolje našemu poslovanju, pa nas vseeno skrbijo, kako bomo zmogli predvideno novo investicijo v Naklem. Upamo, da bomo naleteli na razumevanje in če bo vse posreči, bomo prihodnje leto že začeli z uresničevanjem te zamisli,« nam je povedal direktor podjetja.

Veletrgovina Živila Kranj je danes dokaj veliko in močno podjetje, saj ima na Gorenjskem že okrog 120 trgovin. Vendar pa v podjetju ne bi radi videli, da bi jim predvidena in vsekakor tudi potrebna investicija v Naklem preveč okrnila njihova vlaganja v razširjanje in moderniziranje maloprodajne mreže.

Ko smo se z direktorjem pogovarjali o teh vprašanjih, smo ugotovili, da tudi tovrstna vlaganja ne bodo tako majhna. V tem in prihodnjem letu namreč namerava Veletrgovina Živila zgraditi nov preskrbovalni center v novem stanovanjskem naselju pri Vodovdernem stolpu v Kranju, razširiti prodajne prostore na Zlatem polju in v Struževem. V Podljubelju so že odkupili del zadružnega doma, medtem ko bodo že konec prihodnjega meseca odprli preurejene prostore v središču Tržiča. Razen tega bodo oktobra odprli novo trgovino v Bohinjski Beli in preskrbovalni center v Radovljici. Za prihodnje leto pa

predvidevajo, da bodo zgradili novo trgovino v Gozd Martuljku ter potrošniški center v Naklem. To pa je le nekaj večjih investicij. Nameravajo namreč modernizirati oziroma preurediti tudi nekatere stare trgovinske lokale.

Skratka v pogovoru in po podatkih o načrtih za prihodnje smo ugotovili, da bo Veletrgovina Živila Kranj, tako kot v minulih dveh le-

tih, tudi letos in drugo leto namenila dobrošen del lastnih sredstev za razširitev prodajne mreže, boljšo in kvalitetnejšo preskrbo in lažje blagovno poslovanje. Čeprav bodo vlaganja precejšnja, menimo, da jim bo uspelo rešiti morebitne težave. Konč koncev bodo z uresničitvijo programa rešili tudi del družbenega programa kranjske in drugih gorenjskih občin.

A. Zalar

TRIO je za jesen in zimo pripravil deset novih modnih modelov

V tržiški industriji konfekcije in obutve TRIO te dni končujejo nove modele za jesensko-zimsko modno sezono, pripravljajo pa se že tudi na pomlad 1969. Direktor TRIO Marjan Romih nam je o letošnjih modnih novostih takole pripovedoval:

»Za letošnjo sezono jesen — zima smo pripravili okoli 1500 kosov usnjene konfekcije v desetih različnih modelih. Od teh modelov so trije namenjeni moškim — gre za suknje, podložene s krznom, medtem ko smo ženskemu svetu namenili 7 modelov usnjene konfekcije — plašče in kostime iz ovčjega in kozjega velurja. Vso našo usnjeno konfekcijo, ki jo nameravamo letos izdelati, imamo že prodano, glavni kupci pa so trgovske hiše v Ljubljani, Novi Gorici, Zagrebu, Kopru in v Kranju.«

»Ali iz dejstva, da je vsa proizvodnja usnjene konfekcije že prodana, lahko sklepamo, da gre ta vrsta proizvodov dobro v denar?«

»Res je tako, še več, zalog sploh ne poznamo in prav v zadnjem času nas trgovska podjetja prigajajo, naj jih čimprej pošljemo našo usnjeno konfekcijo. To nam dokazuje, da gredo naši izdelki dobro v denar in da jih potrošniki vedno žele.«

»V čem je glavna odlika proizvodnje usnjene konfekcije pri vas?«

»Morda v tem, da jih proizvajamo v manjših serijah, vendar v veliki izbiri, tako da kupci nimajo nikdar bojazni, da bi bili preveč »uniformirano« oblečeni. Sploh pa je za oblačila iz ovčjega in kozjega velurja letos veliko zanimanja, tako da nismo niti pričakovali takšnega povpraševanja.«

»Ni še dolgo tega, kar ste odprli nov obrat za izdelavo sestavnih delov obutve. Ali je proizvodnja že v polnem toku?«

»Naš obrat za izdelavo notranjnikov že polno obratuje. V njem smo že zaposlili nekaj novih delavcev in račnam, da jih bo do konca leta že 35. Sicer pa gre vsa proizvodnja notranjnikov za potrebe tovarne Peko, ko pa bomo pokrili vse njihove potrebe, pa računamo, da bomo notranjike izdelovali tudi za druge slovenske proizvajalce obutve.«

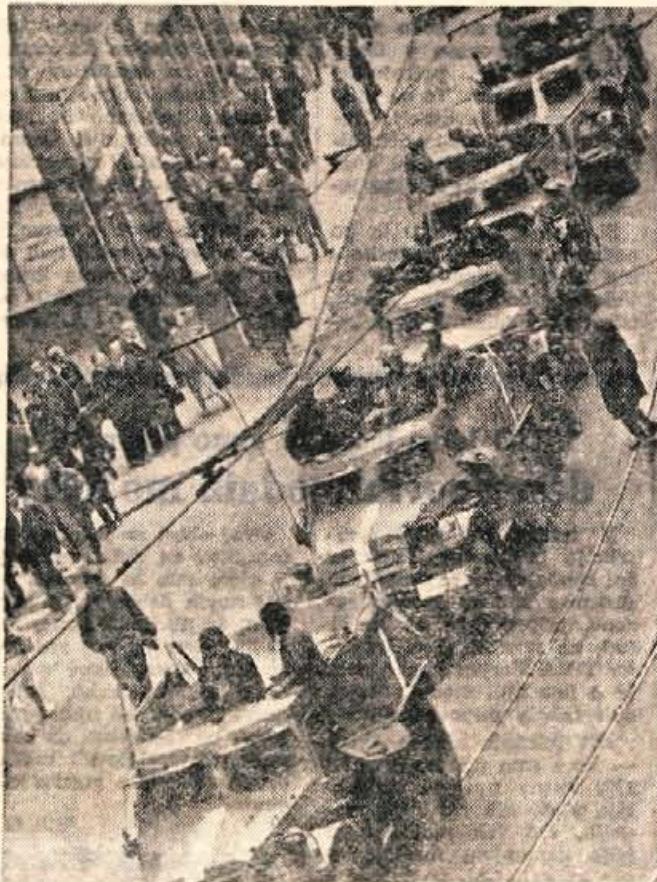
Vili G.

Eden od modelov za jesensko-zimsko modno sezono — Foto: F. Perdan

(Nadaljevanje s 1. strani)

»Tu je v boju s sovražniki padel štirinajstletni fant«

Motorizirana kolona okupatorske vojske na praških ulicah

je radovednost zopet zvabila na plano. Prišla so prva oklopna vozila. Nismo vedeli, čigava so. Med njimi se je kar trlo ljudi. Mnogi so k ulesom tiščali tranzistorje. Skupina objokanih žensk je nekaj dopovedovala vojakom na tankih. Kmalu zatem so se pojavili prvi letaki. Trosila jih je gruča mladincev, nosec s seboj državno zastavo.

Ko je skupina študentov vseh narodnosti tako begala sem ter tja po trgu, so zapazili na tleh ranjenega Čeha. Američan mu je priskočil na pomoč. Tedaj pa je prav poleg njega eksplodiralo nekaj raztresene municije.

Delček leteče kovine ga je ranil v uho in v trenutku je bil krvav od glave do peta.

Sprva, kakor vesta povedati Kranjčana, ljudje niso preveč ostro demonstrirali. Slišati je bilo le žvižge in vpitje, nekateri so se tudi bližali ruskim vojakom in jih prepričevali, naj gredo domov. Ko pa je popoldan pod strelji iz strojnice obležal štirinajstletni fant, so Pražani ostreje nastopili. Naša sogovornika sta na lastne oči videla, kako je nekaj mladincev začgal tank. Vrgli so nanj steklenico bencina — »Molotov cocktail« kot se reče temu.

Ruski tanki so na gosto obkolili poslopje CK KPC. Na tisoče ljudi je postavalo okrog njih. Nekateri so splezali na kupole in govorili vojakom: »Přejdite domov in povejte vsem, da tu ni nobenе kontrarevoluciјe!« Zmeda je odsevala na obrazih mladih, komaj dvajsetletnih Rusov. Oficirji so jim namreč rekli, da gredo na manevre. Matija in Marijan sta videni prepadenega tankista, ki je klonil pred prepričljivimi dokazi skupine čeških dekle, se naslonil na oklep železne pošasti in zajokal. Žalostna scena, ki priča, kako nesmiselnino in absurdno je početje okupatorjev.

Studenta pripovedujeta daje: »Prve dni so nam Sovjeti dovolili fotografirati vse od kraja. Napravila sva veliko posnetkov. V petek pa, ko smo se neki Sved, Francuzinja in Američan in midva hotelli slikati ob enem izmed tankov, so iz njega p'anili vojaki in namerili v nas avtomate. Steklj smo in se poskrili.«

V hotelu, kjer sta prebivala naša sobesednika, je stanovanjo tudi precej Madžarov in Vzhodnih Nemcev. Vsi po vrsti so bili ogorčeni nad početjem svojih rojakov. Madžarom je bilo hudo, saj so jim bili še včeraj Čehi prijatelji. Neko njihovo kolegico

Čehi so enoglasno obsodili okupacijo in se postavili na stran svojega legalno izvoljenega vodstva

Tik ob veličastnem spomeniku na Vaclavskih namestih, tam, kjer je bil ustreljen mladenič, smo že naslednji dan zapazili na hitro postavljen spomenik. Razpeta zastava, okrvavljene žrtvine hlače in napis: »Na tem mestu je v boju s sovražniki domovine padel štirinajstletni fant« so nemo oboževali. Prebivalstvo Prage je spomenik dobesedno zasulo s cvetjem.

so kupci v trgovini opljuvali. Vzhodnonemški študentje pa se vse prej kot spoštivo izražajo o svojem voditelju Ulbrichtu.

»Praške ulice,« pravita Kranjčana, »so se spremenile v pekel. Cestišče je razrito od tankov, tramvajske tirnice so izmaličene. Narodni muzej na Vaclavskih namestih je preluknjан od krogel in povsem uničen. Rusi hodijo na nogrom in streljajo v okna stanovanjskih hiš. Vojaki zadnje dni mimočutno trdijo iz rok tranzistorske sprejemnike in fotoaparate. Videla sva, kako so krogle iz strojnic pokosile zdravnika v beli halji, ki je na ulici pomagal ranjenim. Neki tank je pred očmi stoterih Pražanov pregazil rešilni avtomobil. Nihče ni preživel. Iz dneva v dan je hujše. Počeli je nevarno stati celo pri oknu, kaj šele, da bi se pojavit na cesti. Okupator izgublja žive. Tako kot vsi v hotelu, sva tudi mlada želela čimprej odpotovati. Toda vse do petka ni bilo mogoče izvedeti, če je avstrijska maja odprta. Nasprotuje si vesti so sledile druga drugi. Ko smo se v soboto zjutraj končno le strpali na vlak proti Linzu, poln bežečih turistov, so madžarske študentke jokale kot otroci. Sporočili so jim namreč, da ne morejo domov.«

Morda o simpatijah Čehov do Jugoslovjan najbolj zgodovorno priča degodek, ki se je Marijanu in Matiji pripetal v vlaku. Češka sprevodnica Jima je, tako kot drugim potnikom, zaračunala vožnjo. Pa je pristopil postajenaceljnik in jo nadrl: »Kaj vendar počenjaš? Naši ljudje brezplačno živijo v Jugoslaviji, mi naj jim pa gostoljubje takole vračamo. Vrnj fantoma

denar!« Zardela ženska je storila, kar ji je bilo naročeno in se našima potnikoma opravičila.

»Bil je že skrajni čas, da sva odšla. V Pragi postaja nevzdržno. Rusi so v soboto pričeli vdirati v stanovanja in preganjati nekatere državljane. Pražani snemajo hišne tablice ali pa jih prekrivajo z barvo. Lepake, ki jih okupatorji čez noč odstranijo, zjutraj zamenjajo Pražani z novimi.«

V Salzburgu v Avstriji, torek že na varnem, sta bila Kranjčana priča še enemu, po svoje značilnemu dogodku, ki razkriva odnos avstrijskih oblasti do zločinov v sosednji Čehoslovaški. V Salzburgu so te dni nekakšne poletne prireditve z mednarodno udeležbo. Med dolgorasto razobešenih zastav so delujočih se vije tudi sovjetska. Dva švicarska študenta, hoteč dati duška svoji jezi, sta jo sneja. Policaji so naglo posredovali in dvojico prisili, da je zastava zopet potegnila na drog. Potem so ju odgnali. V maglici pa nihče opazil kljukastega križa in napisa »Morilce«, ki sta podlagi. Se precej časa je zastava tako vikrala in zbujalata pozornost in zgrajanje mimo-idočih.

I. Guzelj

Kranjčana Matija Logar in Marjan Furlan — Foto: A. Zalar

VSE ZA ŠOLO
NIZKE
CENE
VELIKA IZBIRA

Mladinska knjiga
Poslovalnica KRAJN

Resolucija centralnega komiteja ZKJ

BEograd, 25. AVG — NA 10. SEJI, 23. AVGUSTA 1968.
JE CENTRALNI KOMITE ZKJ PRETRESEL AKTUALNI
POLOZAJ, KI JE NASTAL PO OKUPACIJI CSSR TER
SOGLASNO POTRDIL IZJAVA TOVARISKA ITITA IN SPO-
ROGILO PREDSEDSTVA IN IZVRSNEGA KOMITEJA,
DNE 21. AVGUSTA LETOS IN TUDI VSE DOSLEJ SPRE-
JETE UKREPE.

I.

Komunisti, delovni ljudje, narodi in narodnosti naše države se so dne približljivo izrazili globoko ogroženje in protest proti okupaciji CSSR. Popoloma so podprli komuniste, delavski razred in narode CSSR, ki se v težkih razmerah okupacije, zbrani okrog svojega partitskega in državnega vodstva, tako eno in ne, neomajno in ponosno bojujejo za neodvisnost in svoboden socialistični razvoj svoje države.

Delovni ljudje, narodi in narodnosti naše države so se z tem, da so se enotno opredelili za politiko ZKJ, že skratili odločili, da bodo brezkompromisno branili svojo neodvisnost, svojo pravico do samostojnega izbiranja poti in notranji socialistični razvoj ter svoje akcije v mednarodnih odnosih. To aktivno so vodili in vodijo, v skladu z svojo internacionalistično odgovornostjo ter solidarnostjo z socialističnimi vsemi proti imperialističnim ter demokratičnim silam v svetu, v interesu miru, neodvisnosti ter enakopravnosti narodov, v interesu socialismova. V tem stališču naših narodov in delovnih ljudi vidi Zveza komunistov neusluhiv vir sil ter spodbud za nadaljnjo prizadevanja v boju za razvoj socialističnih, demokratičnih in humanih odnosov med ljudimi ter za odločno podporo in pomoč vsem silam, ki se bojujejo za to, da bi ljudi in narode osvobodili od kakršnikoli oblik zatiranja ter hegemonije.

Skupaj z vsemi delovnimi ljudmi ter socialističnimi jugoslovanskimi narodi, izraža Centralni komite ZKJ vnoči protest proti nasilni akciji, kateri metode in cilji so popolnoma naspotni z bistom in interesu socialismova.

Centralni komite obozojo politiko, ki se skuša otreći odgovornosti pred delavskim razredom in narodi vsega sveta, da interesov miru, napredku in socialismu. Ce bi s kakršnimi argumenti opravljevali okupacijo Češkoslovaške, je dejstvo, da so vlaže petih držav varšavskega pakta z uporabo gole sile naredile napad na neodvisnost neke socialistične države, da bi preprečile njen samostojen socialistični razvoj ter jo podredile svoji volji.

Nasi narodi, na čelu z ZKJ, tudi tokrat povzdigujejo svoj glas protesta, kot so to storili in delajo še vedno, ko gre za ameriško agresijo v Vietnamu, za ogrožanje neodvisnosti in samostojnega notranjega razvoja Kubе, izraelškega agresije proti arabskim državam ali imperialistično nasilje ter intervencije v različnih afriških državah ter držav Azije in Latinske Amerike. Zgodovinsko gledano ima akcijo proti CSSR toliko hujse in daljnosežnejše škodljive posledice za napredek, mir in svobodo, ker so se je lotile socialistične države v imenu zaščite socialismova.

Intervencija proti CSSR, ki je udarila po delavskem razredu in KPC, to je po tistih silah, ki edino lahko zagotove napredek socialismu, niti ne more biti usmerjena proti kontrarevoluciji. Intervencije prav tako ni mogoče opraviti z nikakršnimi strateškimi interesami proti imperialističnega boja, saj s tem, da slabí pozicije socialističnih držav v socialističnu, krepi imperialistične sile. Slednji pa je to akcijo najmanj mogoče opravljaveli s kakršnimi ideološkimi razlogi, z argumenti markistično-leninistične teorije, saj je ta akcija prav v flagrantnem nasprotju z idejam Marxa, Engelsa in Lenina.

Okupacija Češkoslovaške je prav tako zdala močan udarec interesom boja delavskoga ter proti imperialističnega gibanja v svetu. Zato se večina komunističnih in delavskih partij ter proti imperialističnih sil odločno upira takoli politiki. Ogorec v delavskih, narodnoosvobodilnih ter drugih proti imperialističnih gibanjih je toliko večje, ker je prišel udarec proti elementarnim interesom njihovega boja prav s tiste strani, od koder so pričakovali le podporo in pomoč. Zaradi tega organizatorji okupacije Češkoslovaške s to akcijo poglabljajo prepad v mednarodnem delavskem ter zlasti komunističnem gibanju.

Pri vsem tem je spodbudno dejstvo, da nikoli doslej v zgodovini socialismu ni bilo nobeno dejanje hegemonizma in birokratske samovolje tako izolirano ter revno na sproti zgodovinskim interesom delavskoga razreda in proti imperialističnih sil.

II.

Dogodki v zvezi s Češkoslovaško jasno kažejo, da je socializem v prelommem zgodovinskem trenutku. Ti dogodki ne zadevajo le Češkoslovaško, temveč tudi razvoj socialismova v svetu. Okupacija CSSR ni slučajno napaka, temveč je posledica vztrajnega prizadevanja, da bi na sprotna ter konfliktna znotraj socialistična — klj nastajajojo okoli blista, značajo ter perspektive razvoja socialističnih družbenih odnosov, kot tudi politike socialističnih in proti imperialističnih sil na mednarodnem področju — razreševali z vedno večjo uporabo sile, z namenom, da bi ohranili zastarele ednase ter institucije, namesto da bi nadalje osvobodili in v slovesu ter naprej razvijali socialistične in humanne odnose med ljudimi.

Socializem je postal svetovna praksa, čigar moč in vpliv dajejo pečat sodobnemu družbenemu razvoju. Socialistične ideje so prevladale v zavesti velike večine človeštva. Nezadržno napredovanje ter nenehna krepitev sil socialistične odsevata v socialističnih revolucionah, od oktobra, do kitajske in jugoslovanske, pa tudi v revolucionah v vrti drugih držav, ki so krenile po poti socialismova, v močni krepitevi vlogi in vpliva delavskoga razreda v Evropi ter v vsem svetu, v zmagi antikolonialistične revolucije ter v drugih družbenih spremembah, ki predstavljajo del socialistične preobrazbe v sodobnem svetu. Zaradi tega imajo subjektivne socialistične sile danes — bolj kot kdaj prej — odgovornost za usodo sveta, ne le v proti imperialističnem boju, ampak predvsem v lastni praksi ter kritičnem odnosu do te prakse.

Pota in oblike razvoja socialistična so različne, pa tudi protiokupne. Socializem se ne bi mogel razvijati niti odkrival človeštvo novih poti družbenega napredka in svobode, če bi njegove oblike bile določene v enem samem središču.

Napredku socialistična nasprotujejo sile birokratskega etatizma, ki zavirajo osvobajanje dela in človekove osebnosti, težijo k identifikaciji socialističnemu dirligranjem in monopolistično vlogo delavskoga razreda in družbe osamosvojenih centrov ekonomske in politične moči, vodijo k zapiranju socialismu, v ozke meje tabora in k njegovemu ograjevanju od ostalega sveta. Takšna koncepcija in praksa onejujejo perspektive razvoja socialistična; razdevala nezaupanje v človeka, onemogočata ustvarjalnost delavskoga razreda, mlade generacije, intelektualnih delavcev — vseh sil dela in znanja, vodijo k krepliti dogmatizmu in kompromitiranju ideje socialismova.

Ob takih koncepcijah so nezbremen poti velikodržavne hegemonistične politike monopolizma in nacionalne neenakopravnosti, ki so direktno nasproti socialističnu. Takšna politika liče zavezničke v šovinizmu in drugih silah ter narodnih preteklosti, kar se je pokazalo tudi v zvezi s češkoslovaškimi dogodki. Narodi Jugoslavije ne morejo gledati na šovistično gonjo v Bolgariji proti socialistični Jugoslaviji in posebno zoper Socialistično republiko Makedonijo drugače, kot na sestavni del takšne politike.

Nezadržna rast notranjih sil socialistična se je zakonito in neprekinjeno upirala slični stagnaciji in konservativizmu. S tem bojem je izpolnjena sodobna zgodovina delavskoga gibanja vseh del. To je delalo in daje nenehno spodbudo za nadaljnji razvoj socialistična. Ta boj je izrazen v dolgoletnem odporu proti stalinizmu v ZSSR in v sklepih XX. kongresa KP ŽS; v široko odprttem procesu obnove in preoblikovanja v komunističnem in delavskem gibanju; v ustvarjalnem naporu komunističnih in drugih revolucionarnih gibanj, da bi morda lastno pot socialističnega razvoja, vključno sedanjih boj KP Češkoslovaške za preporod; v okrepljenih težnjah k akcijski enotnosti delavskih partij v posameznih deželah: v vse bolj odločnem uvrščanju enakopravnosti na dnevnih red v odnosih med socialističnimi deželami in komunističnimi partijami. Gleda na takšne progresivne spremembe v socialističnu se sedanji položaj, pogoli in razmernje slično vsej ostaloj delu sveta. To najbolj kaže široka podpora, ki jo komunistične in delavskie partije in napredno javno mnenje v svetu dajejo češkoslovaškim narodom v njihovem boju za neodvisnost in ustvarjanje socialističnega razvoja. Zaradi tega je dejstvo, da komunistične partije vse bolj gradijo samostojen kritični odnos do lastne dejavnosti in do politike ter prakse v socialističnih deželah.

K vsemu temu je prispevala tudi socialistična Jugoslavija.

Komunistična partija Češkoslovaške se ni slučajno odločila razreševati napoklepna naspotja ter probleme v družbenem razvoju svoje države. To je odsek potrebuje razvite družbe in tega, da je nemočno ureševati interese naroda ter socialistična v okviru birokratsko-etatističnih odnosov. Pri tem je vodstvo Komunistične partije dobilo vso podporo članstva, delavskoga razreda in češkoslovaškega ljudstva. Protosocialistične struje na češkoslovaškem niso mogoči do živega koreninam v ljudstvu ter so ostale le stranski sod procesa, prav zato, ker so zavedenje socialistične sile, s komunisti na čelu, uspešno opravljalo svojo zgodovinsko vlogo. Zaradi tega udarec po Komunistični partiji, njenem vodstvu ter češkoslovaškem delavskem razredu, ki se edini nosilci socialismu ter poročno napredka in socialističnu, ne pomeni pomoči socialističnu temveč dnešnjem njegovem razvoju.

V boju za preobrazbo sodobnega sveta čedale boj prevladuje težnja po osvoboditvi narodov, po nacionalni neodvisnosti in po njihovem demokratičnem sodelovanju in združevanju na podlagi enakopravnosti, zoper vsakega hegemonijo in izkorisčanje, zoper vse oblike monopolov ekonomske, politične in druge moči. Komunisti morajo edino tudi v dejanih biti v prvih vrstah tega boja.

Intervencija petih držav varšavskega sporazuma v CSSR je v budem naspotja s temi elementarnimi zahtevami in ponovno potrdjuje, da blokovski politiki ne zagotavljajo niti pravilnega miru, niti neodvisnosti. Vztrajanje pri blokovski delitvi sveta nujno spodbuja k ustvarjanju interesnih sfer med velesilami, porala pritisk, da bi se majhne države opredeljevale za velesile, ne pa za politiko premagovanja hegemonije, nasilja in vmesovanja v notranje zadeve drugih narodov ter za enakopravno sodelovanje med narodi in državami. To prav tako pelje k čedali večji militarizaciji, k temu, da se vojaška moč osamosvoja in iznika političnemu nadzorству. Na teh osnovah ni mogoče ohraniti miru in trajnejše stabilnosti na svetu.

Zato je boj za premagovanje blokovske razcepilnosti sveta bistven sestavljen del boja proti imperializmu, hegemonizmu in vojni. V politiki nevrsčanja se izraža odpor narodov, ki se čutijo ogrožene pred takšno prakso v mednarodnih odnosih; ta politika postaja eden izmed najpomembnejših činiteljev v boju za mir in enakopravnost narodov.

IV.

V razvoju socialistične družbe v Jugoslaviji zadevamo na enake in podobne zakonitosti protiokupne in pojave. Jugoslovanski komunisti so si vselej prizadevali, da bi skupaj z vsemi ustvarjalnimi silami naše družbe poiskali in dali odgovore, ki odpirajo perspektivo nadaljnega razvoja socialistične.

Za osvoboditev dela in človekove osebnosti in proti birokratskemu etatizmu se borimo z razviljenimi samoupravljanji in neposredne socialistične demokracije. — Povezovanje interesov delavskoga razreda in interesov narodov in narodnosti ureševamo tako, da razvijamo možnosti za samostojen materialni in kulturni razvoj narodov, na podlagi enakopravnosti in za krepitev njihove solidarnosti in enotnosti.

— Z zagotovitvijo neodvisnosti naše države smo ustvarili možnosti za lasten svoboden in neoviran socialistični razvoj in s tem za aktivno sodelovanje v boju za demokratične odnose med narodi in za socialistično preobrazbo sveta.

— Z reorganizacijo in demokratizacijo ZKJ si prizadevamo, da bi se jugoslovanski komunisti čim uspešneje upirali vplivu etatističnega birokratizma in ureševajo svojo vodilno idejno-politično vlogo v skladu s sedanjimi potrebami, ki jih poraja razvoj samoupravnih socialističnih odnosov.

— Politiki sile, hegemonizma in pritiska v mednarodnih odnosih kljubujejo z bojem za enakopravne odnose in sodelovanje med narod. In državami, za politiko neurščanja, za aktivno in mirljivo koeksistenco med državami z različnimi družbenimi sistemi, za najširše sodelovanje in solidarnost v vsem antilimperialističnih in demokratičnih silah.

Na naši socialistični poti smo doživljali uspehe in neuspehe. Vzeva komunistov in naša družba nenehno kritično preučuje lastno socialistično prakso. Pridobljene izkušnje zagotavljajo našemu delavskemu razredu in našim narodom, da jim nobena druga pot, ki ni pot razvoja samoupravljanja in neposredne socialistične demokracije, ne more zagotoviti materialne blaginje, kulturnega napredka in razvoja družbenih odnosov, v katerih postaja delovni človek gospodar svojega dela in svoje usode. Vsaka druga pot bi peljala k stagnaciji ter k političnemu in ekonomskemu podrejanju.

Od izida in rezultata tega boja za ureševanje ciljev, vsehovanih v programu ZKJ, je odvisna stabilnost in čvrstost naše socialistične skupnosti in njenega mednarodnega položaja.

S stroku in dinamično družbeno akcijo za poglobitev in ureševanje stališč, izraženih v smernicah CK ZKJ, se je začela nova olenziva Vzeve komunistov in vseh naprednih sil družbe, ki nai pripeče tudi do krepitev in nadaljnega razvoja socialističnega samoupravljanja.

CK ZKJ ocenjuje da nas čaka obdobje zaostrovjanja mednarodnih odnosov, oboroževalnega tekmovanja in priliskov na svobodo v neodvisnosti narodov.

V položaju, katerega priteče smo, centralni komite ZKJ posebej poudarja:

1. Vzeva komunistov Jugoslavije nikomur ne priznava pravice, da se z uporabo vojaške intervencije in kakršniki oblik pritiska samovolje vnesa v notranji razvoj in zadeve neodvisnosti.

2. Vzeva komunistov Jugoslavije odklanja kot popolnoma nesprejemljive vse argumente, s katerimi prihajajo na dan vlaže petih držav varšavskega sporazuma, da bi opravile invazijo v Češkoslovaško. ZKJ popolnoma podpira komunistično partijo, delavski razred in narode Češkoslovaške v njihovem boju za neodvisnost dežele in sodelovanje v socialističnem razvoju.

3. Vzeva komunistov Jugoslavije zahteva, da se takoj konča okupacija Češkoslovaške in da izpuščijo demokratično izvoljenje predstavnika in voditelje narodov CSSR in komunistične partije Češkoslovaške ter da ustvarijo vse potrebne možnosti, da bi od zunaj nje ne oviral socialističnega razvoja Češkoslovaške.

4. Vzeva komunistov in Socialistična Jugoslavija se boša že naprej vztrajno boriti za najširše sodelovanje s socialističnimi in vsemi drugimi antilimperialističnimi in demokratičnimi silami in gibanji v boju za svobodo, mir in družbeni napredki, za enakopravne odnose med državami in narodi, za popolno spoštovanje pravice do samostojnega razvoja naroda v njihovem boju za neodvisnost dežele in za nevmešavanje v njihovo politiko in notranji razvoj.

V razvijanju odnosov s socialističnimi deželami ter komunističnimi in delavskimi partijami se dosledno držimo in se zavzemamo za ureševanje načel, izraženih v beograjski in v moskovski deklaraciji vlad in partij Jugoslavije in ZSSR 1955. in 1956. leta.

5. Vzeva komunistov in socialistična Jugoslavija ne priznava nobenih sporazumov — odkritih ali tihih — o interesnih sferah, ki spreminjajo male narode zgori v objekti politike s pozicijo sile. Tako kot smo se uprli sporazumu v Jalti, s katerim so "ezdelili sile vplivov" velesile, tako se tudi danes upiramо sicerne takemu spoznjevanju na račun drugih narodov. Zgodovinska praksa kaže, da je politika delitve interesnih sfer in hegemonije velesile ne samo nesreča za narode, ampak tudi nenehna grožnja za mir na svetu.

6. Danes smo tako kot tudi zmeraj doslej trdnodoločeni, da z vsemi silami, in sredstvi branimo svojo neodvisnost, revolucijo in lastno pot socialističnega razvoja. Prizadevali si bomo za nadaljnjo krepitev obrambne sposobnosti in varnosti naše države. To je stvar vseh državljakov, vseh narodov in narodnosti naše socialistične skupnosti. Jugoslovanska ljudstva armada, ki se je ustvarila in kalla v revolucion, je pripravljena v vsejupravni obrambi neomajno izpolniti svojo dolžnost.

7. S krepljivo politične budnosti ter odločno, brezkompromisno akcijo se je treba postaviti po robu vsem potpisom, ki hočejo porušiti temelje našega sistema, ovirati naš neodvisen demokratični socialistični razvoj in spodbujati enotnost naših narodov ter naših delovnih ljudi, pa tudi kakršniki provokativni akcijs, ki bi slabila moč našega odpora ter vmesovanju s katerkoli strani.

CK ZKJ se zlasti obrača na mladino iz mest in vasi, naj se široko vključuje v družbenopolitično dejavnost in stopa v vrste ZKJ, da bi okreplili njeni udarne moč in ustvarjalno silo v nadaljnji izgradnji naše socialistične družbe.

CK ZKJ poziva vse državljanе, vse družbenopolitične organizacije, predvsem Socialistično zvezo delovnega ljudstva Jugoslavije. Vzevu sindikatov Jugoslavije, mladinske organizacije in vse komuniste, naj vztrajno nadaljujejo ustvarjalno delo, načil si se naprej izražajo za najširšo politično mobilizacijo in enotnost delavskoga razreda, kinetov, inteligence, vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti v boju za ureševanje sprejetje politike.

Rdeča luč za šolarje

Francosko društvo za prometno varnost Prévention Rutičre je razdelilo vsem podeželskim šolarjem rdeče reflektorske ploščice, ki so ponoči vidne 150 metrov daleč. Šolarjem jih bodo pritrtili na ajihove torbice ali plašče.

Doživljaji fantoma

Morda bi kdo mislil, da je samo Anglija dežela Agathe Christie, Sherlocka Holmesa, in drugih. Pred kratkim so v Kranju vrteli film o Fantomu, po knjigi francoskega pisatelja Michela Allaina. Dvainosemdesetletni pisatelj se ponaša s tem, ki je do sedaj napisal nič manj kot 597 knjig. Natisnili so jih v več kot deset milijonih izvodih, prevedene pa so v dvaindvajset jezikov. V vseh teh knjigah nastopa Fantom, katerega slava je zatemnila celo ime svojega ustvarjalca.

Francozi so po teh knjigah posneli nekoliko filmov, v katerih nastopa Jean Marais. Junak doživlja vse mogoče. Leta 1914 je sicer pisatelj dopustil Fantomovo smrt, vendar je založnik zahteval, naj Allain s serijo o Fantomovih dogodivščinah nadaljuje.

V zadnji knjigi, ki je izšla v Franciji spomladan letos, je pisatelj Fantoma poslal na Luno. Vsebine zadnje knjige pa pisatelj noče izdati. Praví, da bo knjiga objavljena šele po njegovi smrti.

BOGOMIL DEBELJAK

Izbolčeni likovius

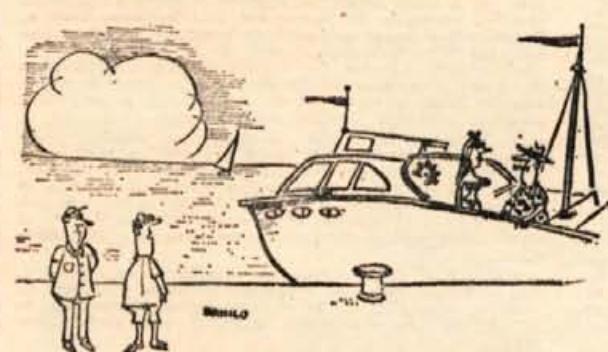

Vsaj ta korist

Na obali pri Göteborgu na Švedskem je neki mornar v zadnjem trenutku rešil iz valov potapljačočega se fanta, ki je razgret lahkomiseln skočil v morje. Kasneje je mornar pravil, da fanta ne bi mogel rešiti, če ta ne bi imel tako dolgi las, za katere ga je rešitelj privlekel na obalo.

— Poglej no, kakšen čudovit klobuk!

— Poglej ta trikotnik: on, ona in njegov denar.

Priprave na »ohcet«

V londonskem živalskem vrto pripravljajo sestanek dveh redkih medvedov rodu panda. Edinega samega imajo v moskovskem živalskem vrto, edino samico v ujetništvu pa v Londonu. Ze pred dvema letoma so hoteli pripraviti obo medvedov, da bi mislila na naraščaj, vendar medvedka ni marala ženina. Vse skupaj je bilo zelo drago, saj so za nevesto Chi-Chi morali urediti poseben odde-

lek v letalu. Medveda sta se kakre pol leta navajala drug na drugega v posebnih ločenih kletkah. Nekajkrat je prišlo do srečanja, vendar je bila medvedka nedostopna. Zenina je celo opraskala.

Mogoče bo drugi poskus zblizjanja redkih medvedov prinesel toliko zaželeni naraščaj in morda bo medvedka prijaznejša, ko bo sprejema An-Ana v svoji kletki.

Nevarnost preži na taksiste

Kdor se v Riu de Janeiru upede v taxi, mora vozniku povedati številko svoje osebne izkaznice in cilj poti. Voznik taksija te podatke vpiše skupaj s svojim imenom in krajem vstopa potnika v poseben obrazec, ki ga

potem odda prometniku ali na bencinski črpalki. Okoli 18.000 voznikov taksijev se je odločilo za ta ukrep, ker je bilo letos ubitih v oropanah že osemnajst njihovih po-klicnih prijateljev.

Moderni svet povzroča bolezni

Zdravniki so na nedavni konferenci psihiatrov v Londonu ugotovili, da po vsem svetu neprestano narašča število duševnih bolezni. Tega so krive, vsaj tako trdijo zdravniki, mnoge pridobitve

modernega življenja. Ugotovili so, da se ljudje starejše generacije le težko znajdejo v modernem svetu. Mladi ljudje pa skušajo skriniti svojo zbeganost za mamili in pop glasbo.

Operacija udava

Osebje veterinarske postaje v Katowicah je imelo nemalo težav preden je lahko veterinar zarezal nož v udava. Mnogo so imeli opraviti že s privezovanjem velikega plazilca na operacijsko mizo. Močna žival se je vedno

znova izvlekla iz jermenov. Sele močna narkoza, ki so jo dali z inekcijsko iglo, potem ko jo je zgrabilo pet močnih mož, je kačo ukrotila. Veterinar je kači operiral velik gnojni tvor.

Miha Klinar: Mesta,

Domo

III. DEL

Sam bo izvoval sled za njim! Sled, ki mu jo bo pokazala Ursičeva »Ona, da ona!«

In ko bo odkril sled, bo lahko in sodniki se mu bodo opravičili. Kakršnega gospodar s Kraguljevine odpira pot do ljudi, ki bodo lahko polezje in ju obvarovali pred smrtnimi slehernimi trenutek grozil.

Samo oprezati mora, kdaj bo sled Kobaridu.

»Sam bog daj, da bi bilo kmalu izgubljati časa.

In res, kakor da so samemu bogu gleda v sivini oktobra dne na cesta in nj bo obložena s košarami kakor bržkone namenjena proti Kobaridu.

»Ce o volku govoris, pride v brke, nato pa, ne da bi kaj rekel. Kadorna in ga pripne na jermen. Se pot za Uršičeve Roziko, se spomni, da svojo lovsko puško. Kdo ve, če je misel takoj izpljune s silno, ki se v čenju žvečilnega tobaka. »Nj! To dezerterje je vendar njihov posel!«

S takimi mislimi sledi Roziki...

8
Pot je dolga, oktobraški dan nepravokrajino. Temni so, sivi kakor staroplasti, ki prepucajo samo somračno neskončno dolgemu mraku in človek hip znočilo. Toda noči še ne bo takagnil globoko v popoldan.

In prav je tako, saj bi drugač najmlajšo iz oči, saj je hitra kakor haja, se kmet Kragulj vselej zboji, kar in naglo pospeši hojo, da bi mu ne

SOBOTA, 24. AVGUSTA, OB 20. URI PRED
PREŠERNOVIM GLEDALIŠČEM V KRAJU:

Lirika miru

PRIDITE!

POSLUŠAJTE!

SODELUJTE!

France Prešeren

ZDRAVLJICA

Spet trte so rodile,
prijetlji, vince nam sladkó,
ki nam oživila žile,
srce razjasni in okó,
ki utopi
vse skrbi,
v potritih prsih up budi.

Komú najpred veselo
zdravljico, bratje, č' mo zapet?
Bog našo nam deželo.
Bogi živi ves slovenski svet,
brate vse,
kar nas je
sinov slovečne materje!

V sovražnike 'z oblakov
rodú naj naš'ga trešči grom!
Prost, ko je bil očakov,
naprej naj bo Slovencev dom;
naj zdrobe
njih roke
si spone, ki jih še težč!

Edinost, sreča, sprava
k nam naj nazaj se vrnejo!
Otrok, kar ima Slava,
vsi naj si v róke sežejo.
do oblast
in z njo čast,
obilnost bodo naša last!

Bog živi vas, Slovenke,
prelepe, žlahtne rožice!
Ni take je mladenke,
ko naše je krvi dekle;
naj sinov
zarod nov
iz vas bo strah sovražnikov!

Mladenc, zdaj se piše
zdravljica vaša, vi naš up!
Ljubezni domačije
noben naj vam ne usmrti strup;
ker po nas
bode vas
jo srčno branit' klical čas!

Zivé naj vsi narodi,
ki hrepené dočakat' dan,
da, koder sonce hodi,
prepir iz sveta bo pregnan,
da rojak,
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!

Nazadnje še, prijetlji,
kozarec zase vzdignimo,
ki smo zato se zbratli,
ker dobro v srcu mislimo.
Dokaj dni
naj živi
Bog, kar nas dobrih je ljudil

KAREL MARX — FRIDERICH ENGELS — 1848

Manifest komunistične partije

IZ UVODA

Strah hodi po Evropi — strah komunizma. Vse sile stare Evrope so se združile za sveto gongo proti temu strahu — papež in car, Metternich in Guizot, francoski radikali in nemški policijski.

Kje je opozicija stranka, ki bi je njeni vladajoči nasprotniki ne bili razkricali za komunistično, kje je opozicija stranka, ki bi tako naprednejšim opozicionalcem kakor svojim reakcionarnim nasprotnikom ne bila zalučala nazaj sramotilnega očitka komunizma?

Dvoje izhaja iz tega dejstva.

Vse evropske sile že priznavajo komunizem kot silo.

Skrajni čas je, da komunisti pred vsem svetom odkrito razlože svoje nazore, svoje cilje, svoje težnje in ga pravljici o strahu komunizma postavijo nasproti manifest partie same.

Sodelovali so

PESNIKI:

Marijan Murovec
Milan Pečnik
Branislav Stefanović — Alas
Polde Sajn
Marijan Stancar — Monos
Ciril Zlobec

RECITATORJI:

Milica Rupnikova
Minka Oblakova
Niko Goršič
Jože Kovačič
Ladislav Mraz
Marijan Murovec
Tine Oman
Pavle Rakovec
Cveto Sever
Božo Sprajc

Okupacija Češkoslovaške! Nemir v Evropi, nemir v celi svetu! Morda nismo bili nikoli tako blizu svetovnemu vojnemu mitežu, kot smo tokrat. Tisoči, stotisoči, milijoni ljudi se s protesti upira nesmiselnemu početju nekaterih političnih voditeljev.

Kaj prinaša vojna? Bedo! Ponižanje! Stisko milijonov!!! ...

In mir? Zagotovitev posameznikom in milijonom, zagotovitev gole eksistence slehernemu izmed nas. In ne le gole eksistence, veliko več prinaša mir — možnost delati, ustvarjati ... Lirika miru! Lirika, ki se poraja v miru, lirika protesta, lirika, ki iz nemira in bojazni pred uničenjem izpoveduje silovito željo po ohranitvi.

Vojna! Afrika, Azija, Evropa, nemiri v Južni Ameriki, rasni nemiri v Severni Ameriki ... Nasilje in teror na eni strani in akcije za mir na drugi.

Clovek-umetnik, ustvarjajoč z dletom, besedo, čopičem, pesmijo, sledi svojemu času, črpa iz njega motiv in izpovedčini vzgibov. Cudno bi bilo, če bi ga ne vznemirjal ta čas, če bi se zapiral zgolj vase in se umikal tem zunanjim manifestacijam človeštva.

Protest! Protest proti nasilju nad človekom, protest proti vsemu, kar posega v temeljno človekovu pravico — živeti. Naj se misli razhajajo na vse strani, naj delajo ljudje to ali ono, naj menijo filozofi o človekovem poslanstvu ali ne-poslanstvu, bivanju ali nebivanju, takoj ali drugače, resnica je, da iz preprostega dejstva, da človek živi, izhaja sleherna od naštetih stvari. In če sežemo po človekovem življenju, potlej odstranimo misel. To pa obenem pomeni tudi resnični konec.

V soboto, 24. avgusta ob 20. uri so pesniki brali pred Prešernovim spomenikom v Kranju svoje pesmi in recitatorji recitarili poezijo, napisano v prejšnjem stoletju, pred petdesetimi leti, lani, pred nekaj dnevi, urami ... V vsem, kar so povedali pesniki, kar so prebrali recitatorji, pa je bila prisotna misel, misel o miru, sožitju, bratstvu, resničnem prijateljstvu med ljudmi. Tudi misli o zadnjih dogodkih na češkoslovaškem so odzvanjale v pesniškem jeziku.

V pričujoči publikaciji objavljamo izbor predvsem tiste pesmi, ki so s svojo tematsko in miselino vsebino še posebej naleteli pri gledalcih na ugoden odmev. Da pa bi bila podoba o LIRIKI MIRU za vse tiste, ki v soboto zvezcer niso sledili, popolnejša, objavljamo tudi nekatere pesmi iz sodobne češkoslovaške poezije, ki so jih prav tako brali recitatorji.

Nemara bo v nekaterih pesmih najti tudi takšno ali drugačno napako, okorelost in neprečiščenost pesniškega izraza. Prav! Vsi, ki smo sodelovali, smo se zavedali, da v šestintridesetih urah, kolikor smo jih imeli od ideje do realizacije, ne bo moč napisati pesmi in se pripraviti na recitacije tako kot sicer. Toda iskrenost z naše strani, pripravljenost vseh, ki smo jih zaprosili za pomoč, da nam pomagajo, in ne nazadnje solze v očeh Čehov in Slovakov, ki so se zatekli v stiski v Difaški dom v Kranju ... vse to naj tisti, ki bodo s kritičnim očesom brali, skušajo pri svoji presoji upoštevati.

Naj se ob koncu v imenu občinske organizacije Zveze mladine Slovenije, kot sodelujočih pri organizaciji in izvedbi Lirike miru, zahvalim časopisnemu podjetju Gorenjski tisk in redakciji časnika Glas, ki nam je omogočila objavo pesmi in odstopila prostor na straneh svojega časnika.

Božo Sprajc

Milan Pečnik

vino in kruh

daleč je dan
ko sta oče in mati molila
v postelji hvalila in prosila
gospoda boga
in je bila mati blagoslovljena
in me nosila uslišana
z velikim trebuhom
da so otroci zjiali vanjo
in se dregali poglej jo
in se smeiali
in ti žena boš nosila
in v bolečinah boš rodila
spravno daritev gospodu bogu
žgalno jagnje Gospoda Cloveka

vino in kruh
si rodila telo brezmadežnega sina
telo brezmadežnega
si me dojila da bi postal velik
da bi me nasilita
si me učila da bi hodil
da bi ne odšel
si mi umivala oči da bi gledal
da bi iskal našel
vino in kruh

so mi dajali dnevi v koledarju
dnevi v koledarju
so mi dajale ure v dnevih
dnevi in ure
ure v šoli lekcije
ure pri igri zabavno
ure pri stroju pri delu
ure z dekletom ljubezen
ure samote žalost
pijane ure pozabljjanje
polnočne ure v zvonikih
vse te ure ki so moje.

vino in kruh
ki ga zauživam ker sem lačen
ker sem žejen
ker sem nenasiten
ko mi pridigar z lece oznanja
v imenu boga očeta in sina
in tako dalje
ko molim v prostranosti časa
v imenu mene in tebe in tebe
v imenu nas v imenu nas
vsaj enkrat v imenu človeka

vino in kruh
zauživam ga
jem da se prenajem
pijem da se prenajpijem
ker nikdar ni dovolj
vino in kruh
pravljica
nekoč boš čisto sam
in ti bo nekdo ponudil
vino in kruh in rekel vzemi
brat
in ti boš vzel
vino in kruh in rekel hvala
brat

Branislav Stefanović — Alas

DOLAZITE LI SA PRAVOM

Dolazite, dolazite
sa pravom
bar tako kažete
a u stvari
prava nemate.
Dolazite da pomognete
jednom narodu
a vi mu stvarate
još veće teškoće.
Dolazite
da vodite komunizam
pravim putem
a vi ga zavodite.
Dolazite
da pomognete
ideje Marksa, Lenjina
a vi sprovidote
Staljinovo geslo.
Dolazite, dolazite
sa pravom
bar tako kažete
a u stvari
prava nemate.

BUDIMO ZADOVOLJNI

Budimo zadovoljni
što Lenjin nije živ
budimo zadovoljni
kažem
a znam da nam
srca tuguju za njim.
Da je on živ
zgrozio bi se
pred ovakvimi gnusnim
potezima njegovih učenika.
Zgrozio bi se
pred sramotom socializma
koja se sada dešava.
Budimo zadovoljni
što Lenjin nije živ
budimo zadovoljni
kažem
a znam da nam
srca plažu na njim.
Da je on živ
komunizam ne bi išao
tim putem
ne bi bežao
od načelnih prava
ne bi zgrozio
sve pravedne ljude sveta.
Budimo zadovoljni
a plačimo za njim.
Plaćimo!
Plaćimo!
Plaćimo!

IZ SODOBNE ČESKOSLOVAKSKE POEZIJE

Jana Štroblova

POPLAVLJENO MESTO

Samo še čakamo, kdaj se zgane park,
mesto je poplavljeno,
sodavica šumi, stojnica pluje pod plahto,
španski bezeg je na pohodu

Ljudje so ji ukazali — a pomlad se ne zmeni, ne ne
Modri so, marsikdo marsikaj ve, ve tisoč resnic,
kot da je dan za nočjo
da bi že moralno zeleneti
pa ne,
Ne razumejo, nekdo pomenljivo pravi
Zdi se, da pod skorjo miruje

Potem se park zgane
in spet jim je naenkrat pravtako samo po sebi umljivo
kot vsa prejšnja leta
Vzdigne se gladina galebov,
krik rek

Ne vedo, da bi moglo travi še zdaj priti na misel,
da bi se oprijela s koreninami in ne rasla;
smolo imam v ljubezni, zato to vem

Moralno bi že zeleneti,
pozabljam tvoj obraz

In prst je izplavila nežnost trav,
že ni pozabilo
te svoje trave

Glejmo, glejmo, moralno bi biti zeleno in je.

Jiri Kolar

NIC BREZ VZNESENICH BESED

Najprej so nas jih naučili napihovati kakor črevo ali balone,
potem so nam rekli,
da so skledice za igro s peskom v parkih,
z blatom na bregovih rek in s snegom pozimi,
kasneje so ukazali
nositi v njih čitanke, črnilnice in risalne deske.
Ko smo odrasli šoli
smo jih prekrstili v torbe za orodje in navadili smo se jih uporabljati
za denarnice

Pritekla je kri.

In danes —
so pozabili, da so dih, pesek, blago, sneg, črnilo, les,
orodje, denar in kri pustili tako nemirljive znake,
da lahko čistost,
ki naj jo vdahнемo svojim besedam,
— eimejo
sprejme pijanec, ki ga zdrami udarec po glavi, kozarec svežega
mleka

Jiri Pištora

JESEN

Poglej skozi okno in vprašaj sonce
kam gre.
Vprašala sem in sonce je reklo:
Ptice grem štet.

Vprašaj ptice, visoke ptice,
kam letel
Vprašala sem in ptice so rekle:
Letimo štet listje, ki pada.

Poglej in vprašaj še listje,
kam pada.
Vprašala sem in listje je reklo:
Padam,
kar tako,
okoli tvojega okna padam,
da bi ti bilo otožno lepo,
ker pada listje.

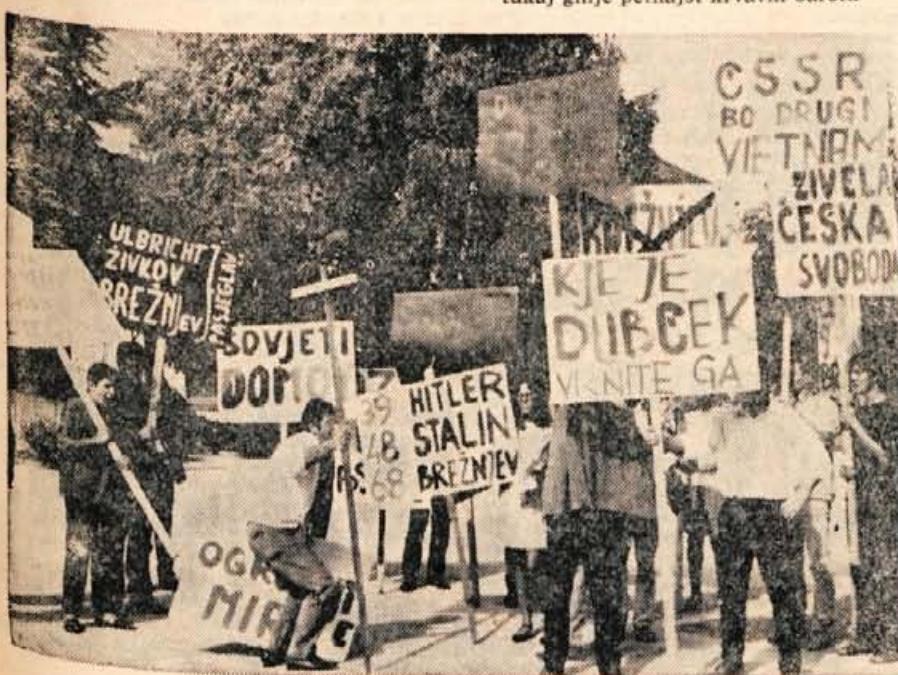
ZBRAL IN UREDIL BOZO
SPRAJC, ODGOVOREN
ZVONKO FILIPOVIC

MIR
 Mir!
 Mir!
 Samo mir želimo.
 Čujete li nas
 samo mir
 mir koji donosi sreču
 svoj deci sveta,
 svoj omladini
 svim ljudima sveta.
 Mir
 bratstvo, ljubav medju narodima,
 jednakost!
 Pravdu
 čujete li?
 Mir!
 Mir!
 Mir!

VI KOMUNISTI

Zar vi?
 Vi!
 Vi!
 Koji nosite komunizam
 na svojim plečima.
 Zar vi?
 Vi!
 Koji vodite radničku klasu
 u bolji život.
 Zar vi?
 Vi!
 Koji ste ideal svih partija
 zar vi?
 Da nas tako osramotite.
 Zar vi?
 Vi!
 Vi!
 Da budete imperialisti,
 okupatori.
 Zar vi?
 Sramoto svih nas
 svih onih koji nose partiju u srcu,
 svih onih koji nose pravdu u srcu,
 svih onih koji žele napredok čovečanstva.
 Zar vi?
 da nam nanesete takav bol.
 Dali ste vi
 lažni komunisti,
 lažni borci za jednakost,
 lažni borci za radnička prava,
 lažni naslednici Marksа, Engelsа, Lenina.
 Zašto nas osramotiste?
 Zašto?

Branislav Stefanović — Alas Marijan Murovec

OGNJENI OBLAKI

Žvenket na ulicah
 pesem ptic
 pod vlažnim zelenjem gozdov
 svežina v sladki simfoniji
 jablanovih vrtov
 plameni
 plameni v mestnih vratih
 plameni v valjarnah v Šleziji.
 Poti
 polne ljudi polne ljudi
 polne ljudi
 domačih
 in tujcev s petih strani
 dolge poti zastritih obzorij
 poti vabljivih nad
 nemočnih rok
 ognjena igra
 svobode ritem
 tam — tam
 igram
 Svoboda v barvi
 svoboda v svetlobi
 Svoboda v zvoku
 svoboda v gibanju
 svoboda v kravcevih ranah nedolžnih
 Svoboda!
 bolestenski glas nesvojodnih ljudstev.

Ladislav Mraz

GOBICA

Tema
 pusta noč
 odmnev osamljenil, korakov
 bežečih pred sencami strahov
 zapuščena preddverja
 porušeni oboki
 polne kante smeti
 in dimnik k, v nebo strmi
 kot da bi klical živim
 bežite
 gobica je zrasla na obzoru
 Atomska gobica ...

PETNAJST ZELENIH BARETK

V jarku polnem rdečega peska
 petnajst zelenih baretk
 nemo strmi v sivo nebo
 baretko niso več zelene
 so krvave
 in krvave bodo pokopali
 toda teh petnajst krvavih baretk
 bile so zelene
 še vedno išče kri
 tekla bo
 toda njihova
 sedaj pa jarek poln rdečega peska
 vpije v nebo
 tukaj gniye petnajst krvavih baretk

BRATJE — DUBCEK, SVOBODA — ČEHOSLOVAKI

Kadar se tájata led in meglja,
 v peščene sanje blodi spoznanje—
 Češkoslovaška je okupirana !!!

Prilika miru ...

Svet gróze in strahu je mrtva tvorba
 žalostne resnice, da vse ni prav — ni res,
 je mrtva ptica utrjnene kresnice; blaga borba.
 Kri ni žeplo — na udar se kuje svetloba jutra
 in vse kot prej svari nas da je, da mora biti — res!

Kaj se v pravici utaplja, kaj mrvi val resnice,
 če pada skozi vrtinec zlá svoboda na dno bratstva —
 komu od njih zdaj mar je Celakovsky, Kollar, Neruda — Mácha,
 ko pozabilo so — pred koj svari jih Dostoevski, Puškin, Lermontov,
 Turgenjev, Gogolj, Tjutčev, Tolstoj, Gorki, Blok, Majakovski,
 ko ne vedo več — kaj pravi Jesenin, kaj Pasternak postavlja
 na tla, ki jih Hitler in Stalin uničuje — še danes ...

Dovolj je človek doživel, da vé, kako piše se — pravica!

Zanámcem zaman bodo poskušali ustvarjati bajko,
 ki so jo nam pred dvajsetimi leti vsiljevali —
 sovjetske Rusije ni več kot je bila;
 Marxa, Engelsa — Lenin a so izdali
 in kar ustvarjata moč in sila — so bolne sanje,
 ves svet grmi — svoboda ČEŠKOSLOVASKI!

=marijanštancar-mónos=

PRAPOR SVOPODE

Kako ste zdaj — bratje, spoznali, kaj je zastava krví,
 glejte — vsi smerokazi vam kažejo pot: — Moskva!
 Delavci vsega sveta so jo dokrvaveli, pot skupne brvi.

Mimo eksploziva, dima in krvi glejte — podobo kruha!!!

Velikoruski imperij je zatajil sinove svobode, pravice, resnice,
 agresivni potuhnjenci — vazali smrti dvigajo kopje nasilja
 in Karlovy Vary, Usti, Česká Lipa, Jablonec, Sumperk, Ostrava,
 Žilina, Michalovce, Spišská Nová Ves, Kolarovo, Nové Zámky,
 Bratislava, Brno, České Budějovice, Pízen in Praha
 drhtijo pod korak: mrtvaškega bobna ...

Hijene, šakali, kojoti imajo najéženo dlako ob duhu krvil

Politika sile — tanki, letala, velesila in štiri krvave dékle;
 zakaj ste prišli — pravi mali človek, ki je delal, gojil vrt
 in čakal plačo, kct milijarde drugih po vsem svetu.

Socializma ne bosta ustvarila ogenj in meč!

Delitev vpliva dveh velikih tlači ves mali svet,
 Pavlovski se je osmešil kot popárjena lisica —
 nič upognjenih glav, nič pohójenih duš, nič srč razdrojenih.

Kdo bo vrnil življenje mlademu fantu, ki je dal življenje zastavil?

Monolitnost — CLOVEK se je brez strahu vse del pred tank,
 človek z naloženim dvakratnim bremenom zgodovine, ki se ponavlja,
 pa da se tudi ne bi smela; dostojanstvo človeka bo zmagal!

CLOVEK — 1948 JUGOSLAVIJA, 1968 ČEŠKOSLOVASKA!!!

Bograd — Praga, eno in isto, enotnost je v tem,
 da človek človeške CLOVEK postane,
 v tem je vsa draž humanizma, je pot iz demokratičnega socializma,
 ki ga ne sežgejo metalci plamenov, ga ne pohodijo tanki,
 nobena čelada ne varuje glave pred svobodno mislio,
 noben varnostni ščit ultimata ne oklepa srca,
 da ne bi težilo k ljubezni —
 človečnika ubiti?

Komu, zakaj, — po kakšni pravici; resnica je ena
 in ostane kot je bila — osvoboditev CLOVEKA!!!

Hitler je — mrtev!

Stalin je — mrtev!

Clovek, CLOVEK se prebuja in bo — žive!

=marijanštancar-mónos=

Ciril Zlobec

TRI POLITICNE PESMI

BREZ PRIHODNOSTI

Brez kruha znali smo živeti,
v kos kruha upajoč;
brez svobode znali smo živeti,
v svobodo upajoč;
brez ljubezni znali smo živeti,
v ljubezen upajoč;
znali smo živeti brez prihodnosti,
v prihodnost upajoč;
Upanje smo
kakor dih življenja,
revni in bogati dedovali
iz roda v rod.
Tudi kadar smo obupovali,
smo v ubupu le potrjevali
svoje izgubljeno upanje.
Zdaj doživljamo poslednje otroštvo
vseh dosedanjih dob
in prvo otroštvo nove dobe,
ki je ni,
ne našega otroštva v njej.
Zdaj prvikrat mi sami smo prihodnost
in hkrati prvikrat brez upanja
v prihodnosti.

BESEDA

II

Zdaj, ko najdeš že za vsako stojnico preroka
ni več besede, ki bi šla pred nami.
Z besedami v rokah,
z besedami pod pazduho,
z besedami na hrbtni,
z besedami na glavi,
z besedami, ki si zataknemo jih za klobuk,
da smo lahko vsaj malo hoj-la-li,
z besedami v nasmehu,
z besedami v pogledu,
z besedami v trebuhi,
z besedami v priklonu, v stisku roke,
z dlečimi besedami v gumbnici,
z večerno belimi besedami v sprejemno črni obleki,
z besedami na riti v žepu zlizanih kavbojk,
z besedami že po vseh žepih,
z besedami, besedami, besedami
krošnjarimo med sabo

in ne najdeš več besede, ene same,
ki bi šla pred nami.

NAZADNIJASKE PESMI

3

»Revolucija žre svoje otroke...«
Nam pa so otroci dragi
že zato, ker so otroci:
zlate črke njihovih imen
nam svetijo iz roda v rod;
ko potemnijo,
jih novi, veliki otroci
s svetilnikom vešal in barikad
spet pozlatijo s svojimi življenji,
da svetloba v nas ne ugasne.

Težko bo tipal skozi mrak
najsvetljšega vseh vekov
kdo za nami bo prišel —
v njem otroci žre svoje revolucije...
In mi, ki ljubimo,
smo s strahom nehalo ljubiti te otroke:
pozlati z njihovih imen,
ki sami v revolucije so jih vklesali,
njim pred očmi
izpira naš prezir
v vse bolj divjih pljuskih.

Razglas

OB FRANCOSKI INVAZIJI NA VIETNAM 1860...

Ne bomo pustili, da bi podgane in krokarji
umazali našo pot, osvetljeno od sonca in lune.
Ne bomo pustili, da bi psi in kozli onečedili
naše reke in gore, sijoče v njihovi svetli glorijsi.

Imeli smo svoje kralje in dede,
može in žene so živeli v miru,
naravn red je vladal v veselje vseh nas.

V naši deželi, kjer se živeli naši očetje,
so bili naši domovi mirni in lepe naše šege in naši običaji.

Zdaj pa prihajajo oni, divji in okrutni,
sejoč vseposod žalost in uničenje.
Kadarkoli se ozremo na palico gorečega kadila,
ali si nalijemo skodelico čaja,
ali vržemo pogled na košček zemlje ali studenec ali rastline,
se nam trga srce od bridkosti.

Gorje, njihove puške,
bruhajoče ogenj iz dvocevk,
prinašajo s seboj to divjaško
pustošenje —
njihova trikolora je zastava barbarstva.

Marjan Murovec & Božo Šprajc

DRUGA HUSOVA GRMADA

Ledeni plavut roparske
ptice
je šnila čez to malo
zemljo
s kremlji se je zasekala
vanjo

Črni tanki pred Husovim
spomenikom
grozeči tanki ki bodo
pohlevno zgoreli

Vse se vzdiguje
in dviga

Množice
množice
množice
kri je rdeča

Kdo bo vkoval
misel človeka
Jutrišnji dan
bodo tanki
le kos pločevine

V rdečem ritmu divje plete
razpleta plamen
svobodnem življenju
tedaj ga udri ognjeni val
in zdaj umira

Z golimi telesi so ustavljalni tanke
Branili so se s kravo zastavo

Prevozna sredstva in romanja pred 60 leti v okolici Cerkelj (1)

Objavljamo prispevki našega dopisnika Antona Zormana, ki zdaj živi v Rodici pri Domžalah, rojen pa je na Brniku. Za našo rubriko je napisal že precej zanimivih spominov iz svoje mladosti; tokrat piše o prevoznih sredstvih pred približno šestdesetimi leti v okolici Cerkelj in o tedanjih romanjih, kmalu pa bomo objavili tudi njegov zapis o običajih ob smrti. Prosimo tudi druge dopisnike, da o najrazličnejših prevoznih sredstvih (vozovi, cize oz. kimpeži, sani različnih oblik, vozički, priprave za prenašanje bremen oz. tovora, npr. koši itd.) obširno poročajo iz svojega kraja. Zlasti ne pozabite na imena, zapisana natančno v narečju, na podroben opis vozila (če imate možnost tudi s fotografijo), na opis njegove funkcije (za kaj vse so ga uporabljali in ob kakšnih prilikah), na velikost, koliko so lahko naložili nanj, kdo je vozila izdeloval in za kakšno ceno (pa seveda kdaj), kdaj so stara vozila nadomestila nova (npr. star voz — voz z gumijastimi kolesi) itd. Prav tako je potrebno natančno zapisati domača imena za vse posamezne dele voza. — Pa še nekaj s tem v zvezi: kakšna so bila včasih poča, steze, kako so jih ljudje imenovali (domača, ledinska imena), kako so jih popravljali, običaji s tem v zvezi, kdo je bil odgovoren za popravila in za vzdrževanje naplodi? Zapišite imena za posamezne poti v vseh in skušajte ugotoviti, od kje izvirajo. Kako je s potmi na polju? Ima vsak kmet svojo pot ali pa so poti skupne? Kako vozite npr. gnoj na njivo: po meji ali po njivi? Če po meji, čigava je meja, kdo je kosi? Zanimivi so tudi prehodi čez vodo — po plitvinih ali prek mostov: opišite, kako je s tem pri vas! — No, zdaj pa poglejmo, kaj nam je napisal Anton Zorman!

V okolici Cerkelj, kjer sem se rodil tik pred koncem 19. stoletja (priči sem šel v šolo leta 1902), takrat nismo poznali avtomobilov in letal, ampak le domača, kmečka

vozila: **tajsel**, **lojterski voz**, **ta mal voz**, imenovan tudi **zapravljevec**, **kimpež** (tudi **čimpež**) ali **ciza**. Kimpež ali ciza smo imenovali vozilo na dveh kolesih, ki ga je samo-

te lahko vlekel en sam človek, če pa je bila teža le prevelika, ga je nekdo drug zadržal potiskal tako, da se je s svojo težo upiral vanj. Še manjša vozila od kimpeža so bila na štirih kolesih za lažje prevoze; imenovali smo jih **kolica** (**kolca**). Med drugim so služila tudi za prevoz majhnih otrok na polje, če je bila gospodinja zaposlena na polju in otrok ni imela komu pustiti v varstvo doma. Naložila je otroke na kolca, zraven postavila velik dežnik in hajde na polje; tam pa je dežnik razpela, da je zavarovala otroke pred močnimi sončnimi žarki.

Tajsel je voz večje vrste, kakršne so imeli le večji kmetje, gruntrarji smo jim rekli včasih. Uporabljali so jih za prevoz nevestine bale pri svatbah, za prevoz žita v Kranj k odkuopalcu, za prevoz vina gostilničarjem v večjih sodih, tudi vinskih trgovcem na debelo itd. Ti vozovi so morali biti vedno lepo očiščeni, pobarvani in namazani; že prazni so bili precej težki.

Lojterski voz je služil vsemu kmetu za prevoz vseh vrst poljskih pridelkov, strelje, vejevja iz gozda itd. Voz

se je dal razstaviti in poljubno podaljšati ali skrajšati. Če je kmet voz potreboval za prevoz gramoza, je nanj namestil **cestno trugo**; za prevoz krompirja je dal nanj **gnojni koš**, pa tudi cestna truga je bila dobra, vendar le za manjše količine. Koš je služil tudi za prevoz gnoja na polje (zaradi tega se tudi imenuje **gnojni koš**). Lojterski voz brez lojterja, po potrebi raztegnjen, je služil za prevoz hladovine, še posebej daleč raztegnjen pa za prevoz celih dolgih smrek, vendar je to prišlo v poštev le, če so za kakšno priložnost potrebovali in postavljali mlaje, za katere so morale biti smreke čim daljše; prevoz takih dolgih dreves je bil precej naporen, posebno na ovinkih.

Voz lojtrice ali **zapravljevec** so uporabljali le za prevoz manjših stvari, npr. za prevoz sveže hrane za živilo, krme za prašiče; predvsem pa so zapravljevec uporabljali za vožnje na sejme v Kranj, Kamnik ali Ljubljano, za razne obiske k sorodnikom in za druge opravke. Zapravljeveci so bili dveh vrst: čisto nadvini s trdimi sedeži, brez vzmeti (»fedrov«), pa tudi boljši z vzmetmi in z usnje-

nimi tapeciranimi sedeži. Zarato so jih gotovo tudi imenovali **zapravljevec**, saj ti vozovi niso bili izključno prometna sredstva za potrebe kmetijstva, temveč tudi za razne obiske, sejme, romanja.

Vozove vseh vrst so izdelovali kolarji, ki so jih na splošno ročki bognarji od nemškega Wagnerja, seveda v kooperaciji z vozovnim kovačem, tapecirarji in pleskarji.

Razen teh vozov so bile še **sanke** (**sani**), ki pa jih danes na cesti skoraj ni več videti, vsaj na cestah prvega in drugač reda, ki jih takoj zorjejo s snežnimi plugi do asfalta. Razen sanj so bile še tako imenovane **šlite**; pozlimi so nadomeščali koleselj, uporabljali so jih za razne svatbe, za obiske, vožnje novorjencev h krstu itd.

Anton Zorman
(Naprej prihodnjic)

Gorenjski kraji in ljudje

ite in razcestja
Vina
156

se drugače žene za njo oprezeno in v nesumljivi razdalji kakor na lov zu divjačino.

Taka neenakomerna hoja pa nij lahka, Kragulj ni več mlad, da bi se lahko poganjal za srno kakor kak srnjak. Srece mu divje razbija. V senca mu kljuva kri, kakor da mu bo zdaj zadaj preklijivala močno utripajoče žile, preko katerih se napenja koža v boleče grebenčke. Pri njegovih letih (tega se kdaj pa kdaj popolnoma jasno zave) bi se človek ne smel več tako naglo gnati po cesti, ki ni povsod ravna in gladka. Jarkasta je in mnogo slabša kakor lani ob proboju soške fronte in begu italijanske vojske.

Avtstrijski proboj in italijanski umik se cesti še vedno poznata. A še bolj se ji poзна, da je že celo leto ni nihče popravil. V zadnjo so jo septembra lani popravljali italijanski vojaki. Ti so znali skrbeti za ceste. Tale, se spominja Kragulj, je bila taka, kakršna ni bila niti v predvojnih časih.

»Zidan bel trak ali razgrnjena ogromna bala belega platna, bi človek lahko rekel.«

In trdna je bila.

»Trdna kakor izglajen beton!«

Da, taka, čeprav so jo z avstrijske strani fronte skoro sleherni dan obstreljevali in jo marsikdaj tudi zadeli z najtežjimi topovskimi granatami. Včasih so zazevala v njej prave ljikaste vrtače, a čim so topovi utihnili, že so bili vojaki pri delu in ji zalizali rane, da je bila zopet trdna in gladka, kakor da se je ni dotaknilo še nobeno stopalo ali kopito ali kolesa težkih vojaških topov in drugih vozil, kaj šele, da so jo orale granate.

»Dve leti in pol je bila tale cesta zares cesta,« izsope Kragulj in razmišlja, da bi lahko tudi zdaj poskrbeli, da bi bila kakor pod Italijani, saj je dovolj italijanskih ujetnikov. »Kakor listja in trave jih je! Lahko bi jo popravljali,« se jezi Kragulj nad kontanjasto cesto, ki je že leto dni taka, kakor da bi jo dan za dan mesarile in dolbe granate manjšega kalibra. Človek se le težko peha čez te kotanje, ne da bi se skoro pri slehernem koraku ne spodikal.

Pa se mora.

In to naglo, kakor da mu gori pod nogami. Znoj kar puhti iz njega, a korak mora obdržati.

»Deklina prekleta, kako se žene! Srna, zares prava srna...«

Rozika zares hiti, ne da bi se ozirala. Ko bi se, bi morda postala oprezena, ko bi v temraku za seboj zagledala Kragulja, da ji sledi. Niti enkrat se nji ozira za seboj, čeprav so za njo že vsi kilometri, dolgi kilometri med Borjanom in Kobarišem. Predse strmi, ne da bi kaj mislila razen, kako jo bo pogledala Stivčeva, ko bo zagledala v črnini. Takoj bo uganiila, kakšna nesreča jih je zadela. In tudi Anton in Andrej, ko bosta prišla s Sivecem iz skrivališča, iz kavern, v kateri se je junija zdravil Andrej, bosta takoj vedela, kaj se je zgodilo.

— Jakob? — se bo iztrgal iz Antonina in ona bo lahko molčala. Antonina bo stisnila bolečina, ki so jo doma že deloma pre-

boleli razen mame, ki se še vedno ne more spriznati z misljijo, da Jakoba ni več in da ga nikoli več ne bo videla. Morda bo tudi z očetom tako, drugi — Marija, Stefija in ona pa so najhujše že prebolele, saj se je vsaka od njih oprijela svoje tolažbe: Marija Mateja, Stefija sina Slavka, ona Andreja, ki se bo prav gotovo tudi nocoj prizadeval, da bo še bolj nežen z njo, še bolj pozoren in jo božai s sočutjem, s katerim bo prikril svojo srečo, ker bosta lahko ves dolgi večer in še pozno v noč skupaj. Na tistem upa, da bo Andreju tudi v žalni obiekti všeč, čeprav črno oblečene ni še nikoli videl.

O, prav gotovo mu bo ugajala, čeprav se mu ne bo smela nasmitati in ga pogledovati zaljubljeno zaradi spoštovanja do pokojnega brata Jakoba in sočutja do še živega brata Antona.

Morda je res pregrešno, ker je njena bolečina za ustreljenim bratom Jakobom s slehernim korakom za kapljijo lažja.

»Seveda je pregrešno,« si očita bolj z mislimi kakor s čutom, ki njenemu občutju ne očita nič pregrešnega.

In temu občutju se tudi misli ne morejo dolgo postavljati po robu, saj so kmalu tudi te same še pri Andreju... Pa ne samo njene, tudi Kraguljeve misli prav ta trenutek vznemirja misel na Andreja, čeprav bi se jih rad odkrjal.

Andrej ni samo fant tele hitre srne, ki jo zasleduje s svojim Kadornom, marveč je tudi njegov sorodnik. Sin ženine sestre je in on mu je, čeprav ni nobene krvne vezi med njima, vseeno stric. Ženina sestra bi mu najbrž nikoli ne odpustila, še bo zvedela, kdo je načel sled za deserterji, med katerimi je tudi njen sin, in jo pokazal žandarjem.

Sorodnik? Kakšen sorodnik? Ko bi se fant čutil sorodnika, bi ne bil med deserterji, ki so ga takrat izropali in mu potem zelo zagrozili s smrtno, češ da bo crknil, kakor je crknil njegov pes, ki so mu ga zastrupili. Njemu je stric preklopljeno male mar! Zakaj naj bi se potem vznemirjal zaradi tega fanta in sorodnikov, ki jih, po resnicu povedano, nikoli ni trpel in so mu bili vselej tuji. Ni jih hodil obiskovat, pa tudi oni so le redkodaj zašli k njemu. In se takrat, kadar so prišli, je molčal in ostajal mir, kakor da bi tam hotel dopovedati, da jih ne Mara, da jih je že sit in da je že čas, da se odpravijo z njegove domačije, četudi so bili komaj prisli.

Ne, zaradi ženinega sorodnika ne bo opustil svojega zasledovanja! Zasledoval bo tole Uršičeve srne, dokler mu ne bo pokazala, kje tidi Uršičev deserter in drugi deserterji. Potem se bo po macje odplazil in šel iskat žandarje. Prijeli jih bodo, in pa bo posvetil oblastem z dokazi o svoji zvestobi cesarju in domovini (»Ce sem odkrit, me cesar v domovino lahko pišeta v rit!«). Osnovil bo glavarja in sodnike, pa tudi župnika in vse, ki so ga ponizevali in ponižali.

Tako bo! Opravičiti se mu bodo morali ali pa jih bo naznenil samemu dejelnemu glavarju, če ne bo šel z »dokazi« naravnost le njemu.

Morda bi bilo to celo najbolj pametno?

»Gospodin Franjo« slovenskega pisatelja Frana Maslja — Podlimbarskega protiokupatorski roman izza l. 1908!

Gotovo je nekaj pomembne usodnosti v naključju: za današnji sredin Glas, sem pripravil zapis o Franu Maslju-Podlimbarskem že pred dvema tednoma — a dal sem prednost malo starejšemu Andrejčkovemu Jožetu, Masljevemu rojaku iz Crne grabe.

Usodnost naključja vidim v tem, da mi je prav zdaj pisati o čutečem rodoljubu, plemenitem človeku, utrujenem oficirju in kar nekam demoničenem slovenskem pisatelju, ki je že pred šestdesetimi leti v obsežnem romanu ostro obsodil podobno okupatorsko nasilje — kakršnemu smo v prav teh dneh sami žive priče.

In da se ne bi kak sicer šolan, a v bistvu le neizobraženi sodobnik zmrdoval nad temi poljudnjimi zapis, ki žele, da bi tudi sedanj mlađi rod spoznal v zljubil stare gorenjske kulturne velmože, moram povedati trdno konstatacijo literarnih zgodovinarjev: da je Podlimbarskega roman Gospodin Franjo edini, ki mu smemo poleg Finžgarjevega Pod svobodnim soncem, dati častno označbo, da je najboljši slovenski roman z izrazito narodnostno tendenco. In še druga oznaka je tu: da je bil Fran Maselj-Podlimbarski poleg Antona Aškerca na najdosečnejši svobodomiselnici realist.

TRPKA MLADOST

Pisatelj Fran Maselj-Podlimbarski je bil rojen 23. novembra 1852 v Spodnjih Lokvah pri Krašnji. To je zaselek, vzhodno od Krašnje, v bregu nad cesto. Tamkaj še sedaj stoji Masljev rojstni dom. Na hiši je tablica Spodnje Lokve št. 16, po domače pa se domačiji še sedaj pravi »pri Nejetu«.

Na prednji strani hiše, na levo od vhodnih vrat, je vzdiana zares lepa črna marmorna plošča z zlatimi črkami:

V tej hiši se je 23. novembra 1852 narodil pisatelj Fran Maselj-Podlimbarski. Umrl je v pregnanstvu v nemški Pulkavi 19. septembra 1917. Bil je Jugoslovjan. Za svoj narod je živel, za svojo misel je umrl.

Oče pisateljev je bil polgruntar, imel je šest otrok — bogatije ni moglo biti pri hiši. In spet je bil tu svet fajmoštra Jurija Varla (prav onega, ki nam je dal Andrejčkovega Jožeta): fant je na-

darjen, naj gre v šole, bom že kaj tudi jaz primaknil.

In zdaj pri tej priložnosti, si ne morem kaj, da ne bi spet porezoniral: kaže, da se sedaj solajo le otroci mestnih družin; kmečkih nadarjenih otrok nihče ne usmerja v šole. Nekdo pa bi le moral sedaj nadomestiti stare fajmoštne, biti mentor in pobudnik: zdravi, nadarjeni otroci s podeželja bi morali v višje šole; zdaj pa silijo v take šole le vsi Ljubljanci in Mariborčani, pa će so kaj nadarjeni ali ne. Njim je namreč laško: stroškov nobenih, šole pa pred nosom.

Hribovskim talentom je

vse je šlo po sreči — v sedmi gimnaziji pa je nade polnega dijaka zadela usoda krivica: zaradi revščine, s katero se je Maselj otepel že od rane mladosti, si je kot odličen gimnazijec sam pomagal z instruiranjem. Med drugimi je poučeval tudi intamnouznako stotnika pl. Pilpacha. Ta instrukcija pa je bila za našega sedmošolca vprav usodna. Obdožili so ga, da ima s svojo učenko ljubezensko razmerje in šolsko vodstvo je pod vplivom stotnikovega gneva in ljubosumja — Maselj odslovilo iz gimnazije... Bilo je to 22. januarja 1872.

Rojstna hiša pisatelja Podlimbarskega v Sp. Lokvah pri Krašnji

pot v šole navadno zaprta — zaradi brezdušnega ekonomizma, ki še zdaleč nima nič opraviti s humanističnim socializmom, za katerega zmagujejo padlo toliko najhrabrejših borev. Stvar bo res treba rešiti, če nočemo, da bi se vsa bodoča naša inteligenca rekrutirala iz meščanskih družin. Nekdanje fajmoštne kot selektorje bi vendarle moral danes kdo nadomestiti! Predsedniki krajinskih odborov, SZDL ali ZKS. Ce že upravitelji področnih šol ne bi bili dovolj vplivni in njih priporočila ne dovolj učinkovita.

Struktura študirajoče mladine na visokih šolah bi se mahoma spremenila: odstotek delavskih in kmečkih otrok bi se dvignil do razumnnejše višine.

USODNA KRIVICA

V ljubljanskih šolah je pokazal mladi Maselj veliko nadarjenost in je bil vedno med prvimi učenci. Narodno zavednost pa mu je že kot gimnaziju prvih razredov večipil Masljev nekoliko stajajoči rojak pisatelj Podmilščak iz bližnje Krašnje.

Sedaj pa je dvajsetletni fant, ki se ni več redno šola, zapadel vojaščini. Bil je potrjen za tri leta. Sprva je služil pri dragoncih v Mariboru, potem pa je odšel h dragonskemu polku v Bratislavu. Tamkaj so se mu izteklia obvezna vojaška leta.

Ko pa je bil odpuščen in se vrnil v Ljubljano, da bi si našel kakršnekoli službe — te za Maslja ni in ni bilo. Tedanj našredni veljaki so bili gluhi za njegove prešnje; kako je s prijatelji, ki človeka v nesreči ne poznajo več, pa itak vasi vemo.

AVSTRIJSKI OFICIR

In tako našemu Maslju ni kazalo drugega, kot da se je vrnil k vojakom. Pa čeprav ni bil ne prej ne poslej srčen v tem stanu. A vsaj kruh je bil tu — domovina ga zanj ni imela...

Tako je Fran Maselj — že tedaj mnogo obetači slovenski pisatelj — pričel vojaško kariero. Nekako prisiljen od razmer, proti svoji srčni nagnjenosti.

L. 1879 je Maselj napravil izpite za računskega časnika, l. 1884 je postal poročnik,

l. 1889 nadporočnik in l. 1895 stotnik. Kot avstrijski oficir je služil v najrazličnejših garnizijah cesarske Avstrije: na Dunaju, v Tridentu, na Slovaškem in v Bosni. Tu prav tedaj, ko je Avstrija okupirala Bosno in Hercegovino.

Rekli smo že, da Maselj vojaščine ni ljubil — bil je preveč rahločuten in človekoljuben — a še bolj je trpel zaradi domotožja. Kjerko je služoval, povsod je nosil v srcu slovensko deželico, pa čeprav se mu je v mladih letih izkazala le za mačeho. Po 32 letih vojaške službe se je Maselj odločil za pokoj.

Menil je, da bo kot upokojene laže pisal, da bo končno le našel mir za ustvarjanje — kajti bil je prepopol načrtov. Tudi živiljenjskih izkušenj si je nabral dovolj za pisanje.

Na jesen l. 1905 se je Maselj res naselil v Ljubljani. Zdaj ni imel več skrb z živiljenjskim obstankom — ves se je mogel predati svobodnemu pisateljevanju. Hkrati pa se je kot narodnjak postavljal tudi narodno-obrambenemu delu pri Cyril-Metodoviški družbi.

GOSPODIN FRANJO

Fran Maselj, ki si je kot pisatelj nadel še ime Podlimbarski — pač po Limbarski gori (768 m) nad domačo dolino — se je pričel literarno udejstvovati že l. 1872. Tedaj je še pesnikoval — prve njegove objave v Zori so bili soneti. Pozneje pa je pričel pisati ljudske in zgodovinske povesti in črtice. Sprva je bilo Masljevo literarno delo še pod Jurčičevim vplivom, pozneje pa je postal Podlimbarski samosvoj oblikovalec. Pisal je ostro, revolucionarno. Ze tedaj se je odločil za socializem.

Maselj je živel in pisal v času, ko se je pri nas snovala sodobnejši narodno-politični program. Zato veje iz vseh Masljevih zrelejših del nekako vprav strastna borbenost. Sam je zapisal: ... ne oklepam se pasivnega pacifizma, celo prelivanje krví je včasih potrebno, kajti vprav v boju za narodno svobodo in kulturo je najvišja etična dejavnost.

Fran Maselj — Podlimbarski 1852 — 1917

Vrh svojega literarnega ustvarjanja je Podlimbarski dosegel šele v pozni življenjski jeseni. Napisal nam je slovenski roman Gospodin Franjo, v katerem je prikazal Slovencem tedaj še tuj in neznan bosenski svet, ki pa nam je zaradi sorodnega jezika in jugoslovansko politični teženj postajal vse bližji.

Gospodina Franja je Maselj pisal kar pet let. Začel je z delom takoj, ko je stopil v pokoj, to je l. 1908. Dokončal pa ga je l. 1913, ko ga je kot obsežno knjigo izdala Slovenska matica.

Ker pa je ves roman ena sama odsoda avstrijskih okupacijskih metod, kritično gledanje na ravnanje domaćinov, okupatorjevih hlapcev in simpatizirških prikaz prebujanja narodne zavesti pri Bosancih in Hercegovcih, je Maselj seveda naletel na hudo jezo cesarske soldateske: najprej so stotnika v pokolu Frana Maslja degradirali in mu odvzeli oficirski čin, potem pa je avstrijska cenzura roman zaplenila, Slovensko matico, izdajateljico knjige pa so razpustili.

SMRT V IZGNANSTVU

Zla pa še ni bilo zadosti. Pisatelj Podlimbarski je moral ob izbruhu prve svetovne vojne v konfinacijo. Vojasko sodišče ga je zaradi vsebine romana Gospodin Franjo obdolžilo velebjedstvo in ga poslalo v taborišče v Pulkavi pri Retzu na Nižjem Avstrijskem. Izgnanstvo pa je Maselj težko prenašal. Od samega domotožja je zbolel in 18. septembra 1917 umri, zated od kapi. Sprva je bil pisatelj pokopan v tuji zemlji, v Pulkavi. Po končani vojni, 21. junija 1922, pa so Masljeve zemske ostanke prepeljali v domovino. Pokopan je bil potem pri nas z vsemi častmi, slavljen kot narodni mučenik. Istega leta so mu na rojstni dom pri Krašnji vzidali lepo spominsko ploščo. Odkritje je bilo združeno z velikim narodnim slavljem, ki mu je prisostvovalo prebivalstvo vsega Cnega grabna in množice goščov iz Slovenije.

Roman, zaradi katerega je pisatelj moral toliko trpeti in tudi umreti, je pozneje izšel v novem natisu.

In prav v teh dneh, ko si nasilje znova nadeva ovčji kožuh, bi bilo primerno, da enkrat prebrati Podlimbarskega roman o neki drugi okupaciji — a v bistvu je podobni: tudi Avstrija je l. 1878 zasedla Bosno in Hercegovino z izgovorom, da jo hoče ubraniti pred vplivom Turčije; v resnici pa je šlo le za strah, da bi se Bosna in Hercegovina narodnostno prebudi in se priključi k slovanski Srbiji.

In tako je postal roman izpred šestdesetih let spet aktualen, sodoben...

Cromir Zorec

Mačehovski odnos do turizma v Sorici

Sorica ima 8 cestarjev, ki ne delajo v domačem kraju in ima zato tako zanemarjene ceste, da je težko priti v vas. — Kdo bi rad zasluzil in kdo želi popraviti cesto Petrovo brdo-Sorica? — Italijanski turisti se zgražajo nad našo nemarnostjo, ki nam povzroča gospodarsko škodo.

V Sorici živi 8 (osem) cestarjev, ki jih Cestno podjetje Kranj razporeja na razna dela drugam. Cest v Sorici in okrog nje pa že par let ničče ne vzdržuje.

Cesta Petrovo brdo — Sorica — Sorška planina je na odsek Petrovo brdo — Sorica zaprta za ves promet, na odsek Sorica — Sorška planina pa že postaja hudourniško korito.

Lani je Šoško gozdno gospodarstvo uredilo kakih 200 m ceste vzhodno od Petrovega brda, da je od tam spravilo nekaj lesa. Letos so vojaki na tej cesti odstranili nekaj večjih zemeljskih usadov, tako da je cesta vsaj delno sposobna za promet z osebnimi vozili, čeprav je sicer uradno zaprta za ves promet. To pa je tudi vse, kar je bilo v zadnjih nekaj letih na tej cesti narejenega.

Cesta ni vključena v mednarodno avtomobilsko transverzalo, kar bi naj bila, saj povezuje po najkrajši poti Avstrijo, Koroško in Gorenjsko s Primorsko in morjem. Kolikšen ovinek je treba napraviti npr. iz Bleda čez Vršič preden prideš do Mosta na Soči?

Cesta tudi ni turistična, ker je zaprta in nikomur ne služi.

Cesta, takšna kot je sedaj, je Sorčanom v napoto in v čisto materialno škodo. Sorčani so leta 1957, ko se je cesta gradila, podarili svet zanjo. Krajevna skupnost in turistično društvo pa tudi tisti, ki so investirali 100 milijonov v to cesto, so jih prepričevali, kolikšnega pomena za Sorico, da bo ta cesta in kolikšnega pomena bo za turistični razvoj v Sloveniji.

Cesti iz Petrovega brda v Sorico in na planino, takšni kot je že nekaj let, bi sedaj smeli reči: cesta pozabljenih obljud in zavrnjenih milijonov. Mislim na tistih 100 milijonov S din, ki so bili tedaj vanjo investirani in tistih, ki bi jih, če bi bila normalno vzdrževana, že prinesla krajem obnej in našemu turizmu tudi v širšem obsegu.

Iz Skofje Loke v Bohinjsko Bistrico čez Sorško planino je komaj 48 km! To je najkrajša pot, ki pa ni samo kratka, pač pa turistično izredno zanimiva in lepa. Koliko več kilometrov je treba prevoziti npr. na relaciji Skofja Loka — Bled — Bohinjska Bistrica?

Ta cestna zveza pa prav le tos in bo že tudi v prihodnje, prihajala še posebej v poštev zaradi gradnje nove ceste po dolini Save Bohinjske. In promet čez Sorško planino se je letos tudi zares že znatno povečal. Vsi vozniki pa se zgražajo in čudijo, kako more biti sicer lepa in dobra cesta, ki bi je

ne bilo težko redno vzdrževati, tako zanemarjena in dobesedno zapuščena.

Vas z osmimi cestarji ima najbolj zanemarjene ceste pri nas. Ponavlja se tista o kovačevi kobili, ki je ponavadi vedno bosa.

Nekdo pri Cestnem podjetju v Kranju je izračunal, da bi za popravilo odseka ceste Petrovo brdo — Sorica bilo potrebnih kar 40 milijonov S din. Sorčani pa pravijo, da vsa dela na ureditvi tega odseka ceste opravijo sami za 5 milijonov S din. Kdo se je pri računu bolj uštel in kdo bi rad več zasluzil? Občinska skupščina v Skofji Loki bi storila zelo prav, če bi s Krajevno skupnostjo Sorica poiskala prizerno in možno rešitev. Verjamem, da bi vsaj z 10 milijoni S din ta del ceste lahko solidno usposobi-

li za normalen promet. Sorica bi tako ne bila več ujeta v raztrgan cestni mreži, tjude bi vedeli, zakaj so pred enajstimi leti poklonili svoj svet za cesto, povezava med Gorenjsko in Primorsko bi bila vzpostavljena in turizem bi nekaj pridobil s tem.

To pa ni samo moja misel in ugotovitev. V Sorici že nekaj let letujejo tudi Italijani iz Milana in okolice. Vsi, karor hitro se malce ogledajo po sorških lepotah in se seznanijo z značilnostmi kraja ter njegovim življenjskim utripom, zapazijo to razvito cesto. Njihova ugotovitev je na kratkem naslednja:

»Jugoslovani so zgradili lepo turistično in planinsko cesto samo zato, da so jo takoj potem opustili in zanemarili.« Fran Milčinski je včasih pisal o takih stvareh.

Sorica in njeni ljudje zslužijo, da se jim zakrpa cestna mreža in odpre okno v svet, kar bo v korist prav vsakomur in vsej naši skupnosti!

ZC

Počitniški dom ZZB NOV Gorenjske v Novigradu

Pred leti, ko so člani ZZB NOV z Gorenjske še letovali pri Verudici pri Pulju, je padla marsikatera pikra beseda, če res bivši borci niso zasluzili, da bi imeli boljše pogoje za letovanje in počitek. Prenočevanje v navadnih šotorih, čakanje na hranu v vrstah in slabe sanitarni naprave ter še razne pomajkljivosti so spominjali borce na čase okupacije.

Sedanji počitniški dom v Pineti pri Novigradu, ki je bil zgrajen pred nekaj leti s pomočjo gorenjskih občin, pa je eden najlepših na istriski obali. Vsako leto se tu zvrsti veliko članov ZZB NOV in njihovih svojcev in radi prihajajo v ta kraj leto za leto. Lepo urejene in čiste sobe v zgradbah tik ob morju imajo umivalnike, na hodniku sanitarije, prho s toplo in mrzlo vodo ter tudi shrambo z električnim kuhalnikom. Tako je poskrbljeno tudi za tiste goste, ki bi si radi sami kaj skuhal.

Hranijo se v mladinskem počitniškem domu, ki je v neposredni bližini in le redki so, ki bi s hrano ne bili zadovoljni, saj je ta obilna in okusno pripravljena. Polvala gre vodstvu počitniškega doma in seveda tudi strežnemu osobju, ki skrbijo, da so gostje dobro in prijazno postreženi.

V soboto, 24. avgusta, dopoldne je na cesti drugega reda v Britofu pri Kranju desetletna Zora Krnčar s kolesom trčila v triinšestdesetletno Marijo Senk, ki je šla po cesti. Senkova si je pri tem zlomila levo roko.

V vasi Dovje je v soboto ponoči zavozil s ceste osebni avtomobil nemške registracije, voznik Werner Klaus. Avtomobil je zdrsnel v strugo. Pri tem so bili voznik, žena in petletna hčerka ranjeni in so jih odpeljali v jeseniško bolnišnico.

V nedeljo dopoldne je na cesti drugega reda v Železničnikih nenadoma skočila na cesto pred motorno kolo dvajsetletna Jana Potočnik. Motorist Marko Vrhunc je otroka podrl. V nesreči je bila Jana le laže ranjena.

Med drugim in tretjim ovinkom sta v nedeljo dopoldne na cesti drugega reda Kranjska gora—Vršič—Trčinta trčila avtobus avstrijske registracije, voznik Rudolf Nefer in osebni avtomobil KR 110-77, ki ga je vozil Peter Pogačnik iz Kranja.

Ponosni smo lahko na naš počitniški dom in zadovoljni lahko pokažemo tudi tujeem, ki jih tod ni malo, kako je v tem kotičku naše domovine urejeno naselje, kamor se zatekajo na oddih člani ZZB NOV in njihovi svojci.

Na nasprotni strani ob tem morskom zalivu proti Novigradu pa je naselje Društva prijateljev mladih je-

Težave lokalnih radijskih postaj

V Sloveniji je 12 lokalnih radijskih postaj, in sicer v Brežicah, Celju, na Jesenicah, v Kopru, Mariboru, Murski Soboti, Radljah ob Dravi, Ptaju, Slovenj Gradcu, Smarju pri Jelšah, Trbovljah in v Tržiču.

Nekatere lokalne radijske postaje imajo enkrat, druge pa dvakrat ali trikrat tedensko svoj program. Murska Sobota izvaja program v slovensčini in madžarsčini.

Na Gorenjskem delujejo dve lokalni radijski postaji. Jeseniški radio izvaja program vsak torek, četrtek in soboto od 15. do 17. ure ter ob nedeljah od 11. do 13. ure.

Ob torkih, četrtekih in sobotah prenaša ob 15. uri poročila ljubljanskega radia, nato pa sledijo lokalna poročila, glasba in posebne oddaje kot je npr. Sportnih deset minut, Kulturna rubrika ipd.

Tržički radio izvaja program ob torkih od 15. do 16. ure, ob sobotah od 15. do 17. ure in ob nedeljah od 9. do 12. ure.

Jesenški radio ima vsako nedeljo ob 11. uri oddajo Mi pa nismo se uklonili..., v kateri objavlja spomine iz NOB, ki so se dogodili na področju jeseniške ali radovljiske občine, ali pa so jih prebivalci teh občin doživeljali v drugih krajih, brigadah, zaporih, internacijah itn. Tržički radio pa se ob nedeljah ob desetih vključi na val ljubljanskega radia in prenaša iz Ljubljane. Še pomnite, tovariši.

O vlogi lokalnih radijskih postaj se je do sedaj večkrat razpravljalo na raznih sestankih, predvsem pa v organizacijah socialistične zve-

ze. Brez dvoma so družbenopolitične organizacije in občani za nadaljnji razvoj teh lokalnih sredstev obveščanja.

Lokalne radijske postaje ne bodo prišle do polne veljave vse dotlej, dokler ne bodo imele programa vsak dan, pa čeprav morda samo eno črto. Če bo občan na primer vedel, da lahko vsak dan ob 16. uri posluša lokalna poročila, potem ne bo nikoli v zmoti glede časa. Tako pa se nerdeko zgodi, da nekdo v ponedeljek popoldne vključi radio na val lokalne radijske postaje, pa se še potem, ko radio molči, spomni, da so lokalna poročila ob torkih.

Poseben problem je finančiranje tovrstne dejavnosti. Jeseniški kot tržički radio imata dva stalno zaposlena (urednika in administratora). Skoraj vse lokalne radijske postaje v Jugoslaviji, teh pa je kar okrog 400, se pretežno ali v celoti vzdržujejo z reklamami in čestitkami. Koliko ta ali ona lokalna radijska postaja dobi dotation, je odvisno od stalnega družbenopolitične skupnosti. Občina Tržič je letos namenila 5 milijonov S din dotationi za radio, medtem ko ima jeseniška občina le 1.700.000 S din v letosnjem proračunu. Občuna razlika med jeseniško in tržičko občino je nastala delno po krivdi bivšega direktorja radio Jesenice. Le-ta je na občini lani javno izjavil, da bo radio letos sposoben delovati brez družbene (finančne) pomoči. Praksa pa je pokazala, da je ta pomoč nujno potrebna. Poleg tega jeseniški radio redno poroča o vseh pomembnejših dogodkih iz radovljiske občine, od koder pa doslej ni prispeval še noben dinar.

Združenje lokalnih časopisov in lokalnih radijskih postaj se bori, da bi prišli do določenega odstotka radijske naročnine. Radijsko naročnino občan plača kot prispevek za informiranje. Lokalne radijske postaje pa to informiranje dopolnjujejo. In to uspešno, vsaj na Gorenjskem.

Kratek izračun kaže naslednje: 1966. leta je bilo v jeseniški občini 8260 radijskih prejemnikov. Ce bi od naročnine za radio lokalni radijski postaji pripadlo 10 odstotkov, bi to znašalo okrog 7 milijonov S din, kar bi zadostovalo, da bi lahko izvajali redno vsak dan določen čas svoj program.

V Ljubljani imajo na vse te probleme lep izgovor: do slej še nimamo predpisa, ki bi zakonsko urejeval dejavnost lokalnih radijskih postaj. Pa čeprav vsi vemo, da so v kratki življenjski dobi pokazale, da so pomembne za obveščanje občanov.

J. Vidic

Nenadna smrt

V petek, 23. avgusta, po polne sta se na Senturški gori prepričala šestdesetletni Martin Novak, kmet, in pa Lado Podgoršek, kmečki deavec. Prepričala sta se zaradi motenja posesti. Med prepričom je Novak s palico udaril Podgorška po obrazu in nogi, vendar mu ta ni vrnil udarca. Čez kake četrt ure pa se je Novak, ki je bil že dlje časa bolan na sreu, zgrudil zadet od srčne kapi. Komisija je ugotovila, da ni tuje krivde.

L. M.

Prodam

Poceni prodam PRALNI STROJ zopas, HLAIDLNIK himo, SIVALNI STROJ sinjer, KNIZZNO OMARO. Peternej, Grajska pot 14, Sk. Loka 4149

Prodam KRAVO s teletom, Mlaka 20, Kranj 4195

Prodam dober POLTOVOR-NJAK diesel 2.57, letnik 1963 za 16.000 N din. Ljubljana, Milana Majcna 47 4150

Prodam osebni AVTO — NSU prinz, prevoženih 26.000 km. Ogled 29. in 30. t. m. od 15.—20. ure. Zadružni dom, Cerknje 4204

Prodam MOTOR BMW 250 ccm, letnik 1955, po zelo ugodni ceni. Bertoncelj, Posave 13, Podnart 4205

Prodam dobro ohranjen RENAULT 4 L. Naslov v oglašnem oddelku 4206

SIMKO 1000 GLS prodam. Šorška c. 27, Škofja Loka 4207

Zelo ugodno prodam FIAT 750. Kranj, telefon 21693 4208

Ugodno prodam novo HISO na lepi sončni legi, 9 km iz Kranja. Avtobus in trgovina v bližini. Naslov v oglašnem oddelku 4209

Prodam MOTOR maksi s kompletno opremo. Udir Jože, Sp. Besnica 67, (Pešnica) 4210

PUJSKE, stare 6 tednov, prodam. Velesovo 35, Cerknje 4211

Poceni prodam kompletno SPALNICO z vložki in nekaj drugega POHISTVA. Gregorčič, Savska c. 36, Kranj 4212

Prodam električni MOTOR 7 KM z 720 obrati. Zminec 16, Škofja Loka 4213

Prodam skoraj novo SPALNICO. Poizv se v kiosku pri kino Center, Kranj 4214

Prodam BETONSKO ZELEZO, prof. 14, 10, 8 mm, in strešno OPEKO špičak. Hrastje 20, Kranj 4215

Prodam brejo TELICO. Jama 3, Kranj 4216

Ugodno prodam 400 kosov monta OPEKE — 12. Humar Lovro, Cirilova 14, Kranj-Orehok 4217

Izdaja in tiska CP »Gorenjski tiski« Kranj, Koroska cesta 8. — Naslov uredništva in uprave lista: Kranj, Trg revolucije 1 (stavba občinske skupščine) — Tek. račun pri SDK v Kranju 515-1-135. — Telefoni: redakcija 21-835 21-860; uprava lista, ma-loglasna in naročniška služba 22-152 — Naročnišna: letna 24.—, polletna 12.— N din. Cena posameznih številk 0,40 N din — Inozemstvo 16,00 N din — Mali oglasi beseda 0,6 do 1 N din. Naročniki imajo 10 % popusta. Neplačanih oglasov ne objavljamo.

Ugodno prodam dobro ohranjeno 80-basno HARMONIKO melodija. Seligo Rudi, Kranj, Mlakarjeva 2 4218

Prodam KRAVO, ki bo tretjič teletila. Bodešče 9, Bled 4219

Poceni prodam polavtomatični PRALNI STROJ super 3, SIVALNI STROJ grizner in KITARO. Naslov v oglašnem oddelku 4220

KUPIM

ZASTAVO 750, letnik od 65 dalje, kupim. Ponudbe poslati, Bohinc Stanko, Dobropolje 10, Brezje (od 16. ure dalje) 4221

Ostalo

Izjavljava, da so besede, ki sva jih govorila o Bobnar Ljudmili, Breg 21, Preddvor, neresnične ter obžalujeva in se ji zahvaljujeva, ker je umaknila zasebno tožbo. Francka in Stanko Ušlakar, Breg ob Kokri 14 4222

Sprejemem dva FANTA ali DEKLETI na stanovanje. Naslov v oglašnem odd. 4223

V soboto sem izgubil od Roleta do Primskovega torbo s slikarskim orodjem. Poštega najditev prosim, naj jo vrne Cehovinu, pleskarstvo Primskovo 43, Kranj 4224

Obveščam cenjene stranke, da sem odprla 26. 8. 1968 novo CVETLICARNO ZVONČEK na Primskovem v zadržnem domu, Kranj. Se priporoča SITAR MARIJA 4225

Jerala Ludvik, Podreča 15, obžalujem in prekljucim, kar sem rekel žaljivega o Jerali Mariji. Podreča, dne 23. 6. 1968 4226

Cenjenim strankam sporočam, da sem odprla DELAVNICO PLESKARSKE in SOBOSLIKARSKE obrti na Podreči 15, Medvode. Se priporoča JERALA LUDVIK 4227

Enosobno stanovanje dam osebi, ki bi v dopoldanskih urah varovala dva otroka (2 in pol in 6 let). Zeni Janez, Sp. Besnica 47 4228

Našel sem moško rogovalo športno KOLO. Dobi se v Senčurju 313 4229

KINO**Kranj CENTER**

28. avgusta amer. film DEKLE Z GARSONJERO ob 16., 18. in 20. uri

29. avgusta italij. barv. VV film LOLA COLT ob 16., 18. in 20. uri

30. avgusta italij. barv. VV film LOLA COLT ob 16., 18. in 20. uri

Kranj STORŽIČ

28. avgusta italij. barv. CS film ROMUL IN REM ob 16. in 20. uri, franc. film SOVA LOVI PONOCI ob 18. uri

29. avgusta danski barv. film KOZEL V RAJU ob 16., 18. in 20. uri

30. avgusta amer. barv. film DEKLE Z GARSONJERO ob 16. in 20. uri, franc. film SOVA LOVI PONOCI ob 18. uri

Skofja Loka SORA

28. avgusta franc. barv. film MOSKI IN ŽENSKA ob 18. in 20. uri

29. avgusta nemška barv. CS film VELIKA KAČA ob 20. uri

30. avgusta nemški barv. CS film VELIKA KAČA ob 18. in 20. uri

Kamnik DUPLICA

28. avgusta amer. barv. film STOJ, STRELJAL BOM ob 19. uri

29. avgusta amer. barv. film STOJ, STRELJAL BOM ob 20. uri

Jesenice RADIO

28. avgusta angl. barv. CS film ALFI

29. avgusta amer. film PRAVA ZMAGA

30. avgusta angl. barv. CS film POVECJAVA

Jesenice PLAVZ

28. avgusta amer. film PRAVA ZMAGA

29. avgusta jugoslovanski film HASANAGINICA

30. avgusta jugoslovanski film HASANAGINICA

Dovje - Mojstrana

29. avgusta amer. italij. barv. CS film ZLATA MRZLICA

Kranjska gora

29. avgusta angl. barv. CS film ALFI

KMETIJSKA ZADRUGA SLOGA KRANJ**PRODAJA**

na javni dražbi dne 5. 9. 1968 žago gater in stavbo v Kokri (Fužine).

Pričetek dražbe bo ob 10. uri na kraju samem.

ENTRAL**Vsak četrtek**

od 15.30 do 20. ure

tekmovanje

za najboljšega igralca v igri malega golfa. Prva tri mesta so nagrajena.

Želimo vam veliko uspeha in zabave na igrišču malega golfa v športnem parku v Kranju.

V nekaj stavkih

Kaše bo dovolj — V nižje ležečih krajih na Gorenjskem je že dozorelo proso. Prvi kmetovalci so ga že poželi in omeli. Kmetje so s pridelkom zadovoljni.

Cerknje — Prostovoljno gasilsko društvo si prav sedaj prizdeva, da bi z zbiranjem prostovoljnih sredstev kupilo novo motorno brizgalino. Radi bi kupili tudi premično gasilsko lestev. Pri nakupu jim bo pomagala tudi krajevna skupnost.

Jezersko — Kljub slabemu vremenu v drugi polovici julija in avgusta so turistični delavci na Jezerskem zadovoljni z letošnjim poletno sezonom. Zadnja leta prihaja na Jezersko več tujih gostov — teh je bilo letos kar 75 odstotkov. Največ pa je iz drugih republik. Turistični delavci na Jezerskem se trudijo za veseljivo urejenost kraja, gostinsko podjetje Dom na Jezerskem pa je povečalo svoje zmogljivosti. Na Jezerskem se že sedaj pripravljajo na zimsko sezono.

Poženik — Ob krajevnem prazniku v prvih dneh oktobra bodo v sami vasi Poženik pri Cerknji odkrili spominsko obeležje dvema padlima partizanoma — domačinu Jožetu Bolki in Jožefu Korbarju. Ob krajevnem prazniku imajo na programu še več drugih prireditve.

Jesenice — Na Jesenicah oddaja zasebne sobe trinajst gospodinjstev. Vsega skupaj je turistom pri privatnikih na voljo 46 postelj. Julija je v zasebnih sobah prenočevalo 177 gostov, večinoma tujih.

Mojstrana — V Mojstrani si že dlje prizadevajo, da bi uredili kamp v Mlačeh. Urejati so pričeli že pred dvema letoma, vendar so s tem prenehali, ker je zmanjšalo denarja. Prav tako se niso pričeli popravljati mostu v Kamnjah. Prekmustu bi bil pozimi večji promet, posebno zaradi novega smučišča in vlečnice. Planinsko društvo Dovje-Mojstrana si že dlje tudi prizadeva, da bi uredili cesto do Aljaževega doma. Za sedaj za to še nimajo denarja, čeprav se zavedajo, da je zato manjši promet v dolino Vrat, Upajo, da bo prihodnje leto obnova te ceste le prišla na vrsto.

B.B.

OBVESTILO

Upravni organi občinskih skupščin Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Tržič obveščajo občane, da se v skladu z zakonom o pet-dnevnom delovnem tednu v SR Sloveniji in ustrezniimi odloki občinskih skupščin

I. SEPTEMBRA 1968 V OBČINSKIH ORGANIH VPELJE NOV DELOVNI ČAS**NOVI DELOVNI ČAS TRAJA :**

a) od 1. oktobra do 30. aprila

— v ponedeljek, torek, sredo in četrtek
— od 8. ure 30 minut do 17. ure;
— v petek — od 8. ure 30 minut do 16. ure
30 minut;

b) od 1. maja do 30. septembra:

— v ponedeljek, torek, sredo in četrtek
— od 7. ure 30 minut do 16. ure;
— v petek — od 7. ure 30 minut do 15. ure
30 minut.

Med delovnim časom je po štirih urah dela odmor, ki traja pol ure (od 1. oktobra do 30. aprila — od 12. ure 30 minut do 13. ure; od 1. maja do 30. septembra — od 11. ure 30 minut do 12. ure).

Pri upravnih organih skupščine občine Kranj traja opoldanski odmor eno uro, zaradi česar se delovni čas konča pol ure pozneje.

CAS ZA SPREJEMANJE STRANK je naslednji:

— ob ponedeljkih in petkih dopoldne — ves delovni čas
— ob sredah dopoldne in popoldne — ves delovni čas.

Sprejemna pisarna, oddelek za narodno obrambo, prijavna in matična služba, služba voziških in prometnih dovoljenj ter polnih listov in krajevni urad sprejemajo stranke vsak delovni dan v rednem delovnem času.

Osem naslovov za Triglav

Letošnje posamično prvenstvo Slovenije v atletiki za mladince in mladinke, na spored je bilo v petek in soboto v Celju, je navrglo predstavnikom kranjskega Triglava kar osem prvih mest. To je vsekakor največji uspeh, kar jih je doslej Triglav dosegel na tovrstnih tekmovanjih.

Pri mladinkah je naslov prvakinja osvojila Lidija Osovnikar v teknu na 200 m ter štafeta 4×100 m v postavi Vidovič, Klemenc, Bizjak, Osovnikar.

Mladinci so osvojili šest naslovov. Najuspešnejši je bil Drago Zumer z dvema zanesljivima zmagama v teknu na 800 m in 1500 m. Franc Hafner je osvojil prvenstvo v teknu na 1500 m z zaprekami, Boris Mokič in Dušan Prezelj v skoku s paličem oz. troskoku, Bogdan Pristov pa je prenenetil z zmago v metu disk.

REZULTATI disciplin, v katerih so sodelovali predstavniki Triglava: mladinci — 400 m zapreke: 1. Pisić (Ol) 57,3; 5. Kleč (Tr) 60,0;

800 m: 1. Zumer (Tr) 2:03,7; 1500 m: 1. Zumer (Tr) 4:09,4; 2. Hafner (Tr) 4:10,4; 7. Tepina (Tr) 4:17,4; 1500 m zapreke: 1. Hafner (Tr) 4:23,8; 8. Tepina (Tr) 4:50,4; daljina: 1. Košir (Mb) 674, 6. Prezelj (Tr) 638; troskok: 1. Prezelj (Tr) 14,05; palica: 1. Mokič (Tr) 360; krogla: 1. Stimec (Ol) 13,58, 4. Pristov (Tr) 11,70; disk: 1. Pristov (Tr) 36,40, 4. Napast (Tr) 33,87; 10. Lapanja (Tr) 27,35; kladivo: 1. Horvatin (Mb) 43,41; 3. Pristov (Tr) 40,03; 6. Lapanja (Tr) 30,65; 4×100 m: 1. Olimpija 44,0; 3. Triglav 46,7; 4×400 m: 1. Olimpija 3:29,5; 3. Triglav 3:38,6.

Mladinke — 80 m ovire: 1. Marolt (KI) 12,1; 2. Vidovič (Tr) 12,9; 100 m: 1. Marolt

(KI) 12,4, 2. Osovnikar (Tr) 12,7, 5. Klemenc (Tr) 13,1; 200 m: 1. Osovnikar (Tr) 25,6; višina: 1. Lovše (Mb) 153, 3. Klemenc (Tr) 140; daljina: 1. Marolt (KI) 521, 2. Osovnikar (Tr) 512, 10. Vidovič (Tr) 446; 4×60 m: 1. Kladivar 31,1, 2. Triglav 31,1; 4×100 m: 1. Triglav 51,6.

M. Kuralt

Danes v Kranju Triglav : Triestina

V okviru priprav za nastop na drugem turnirju drugoligašev, ki bo v Splitu od 8. do 10. septembra, bodo kranjski vaterpolisti danes, v sredo, odigrali prijateljsko tekmo proti članu druge italijanske lige Triestini iz Trsta. Triglav se je doslej že dvakrat srečal s to ekipo v Trstu in obakrat doživel poraz (4:5 in 3:4). Tekma se bo začela ob 19.30. Triglav ima glede na to, da je v dobri formi lepo priložnost, da se vsaj deino maščuje za doseganje neuspehe s to ekipo. Zanimivo je, da je trener Triestine Lovro Štakula iz Dubrovnika, ki je bil pred leti trener jugoslovanske reprezentance. Triglav bo nastopal v svoji najmočnejši postavi. Igrali bodo naslednji igralci: F. Rebolj, Chvatal, Torkar, Kodek, Mohorič, Šorli, J. Rebolj, Balderman, Velikanje, Brezec in Finžgar.

P. Didić

Vinko Peternelj je bil najboljši tekmovalec na nedeljskem republiškem prvenstvu za streljanje

Triglav spet drugi

Mladince in mladinke plavalskega kluba Triglav so na minulem državnem prvenstvu v Krškem ponovili lanskoleten uspeh in spet osvojili drugo mesto. Po pričakovanju je prvo mesto pripadlo reškemu Primorju, ki je zmagal z veliko prednostjo. Na drugo mesto se je uvrstil kranjski Triglav s precejšnjim naskokom pred Mladostjo iz Zagreba. Na tem tekmovalju je bilo dosegih 13 republiških rekordov. Kranjčani so dosegli naslednje rekorde: Svarcova na 200 m mešano s časom 2:54,0 (absolutni rekord Slovenije), Kržajeva na 200 m prsno s časom 3:16,0 (rekord SRS za mlajše pionirke), Pantnerjeva na 100 m prsno s časom 1:30,4 (rekord SRS za mlajše pionirke), Grošelj na 100 m prsno s 1,22,0 (rekord za starejše pionirje).

J. J.

Triglav - 41 : 3

Mladi vaterpolisti Triglava so spet osvojili pionirske prvenstvo Slovenije. Dva dni so trajale borbe štirih najboljših pionirskih ekip Slovenije. Triglav je brez prave konkurenčne osvojil prvo mesto z odlično razliko v golih 41:3, kar najbolje dokazuje kvaliteto med kranjsko ekipo in drugimi tremi nasprotniki. Če bi v ekipi igrali še Slavec, Svarc in Malavašič, ki iz opravičljivih razlogov niso nastopili, bi bili poraz nasprotnih ekip še znatno večji. Kvaliteta prikazanih iger ni bila najboljša. Glavni vzrok za to je tudi hladna voda. Najboljši igralec na turnirju je bil Kranjčan Vinko Šorli, ki je bil z 19 golih tudi najboljši strellec turnirja. Poleg njega pa so se v ekipi Triglava izkazali še Velikanje, Milovanovič in Judež. Zmagovalna ekipa Triglava je igrala v naslednji postavi: Zupanc, Judež 1, Stružnik 5, Gričar, Milovanovič 1, Šorli 19, Velikanje 15, Balderman 11, Artač, Grošelj.

Lestvica:

Triglav	3	3	0	0	41	3	6
Nepuan	3	2	0	1	15	16	4
Reče	3	1	0	2	4	25	2
Ljubljana	3	0	0	3	8	24	0

P. Didić

Pretedlo nedeljo so startali tudi košarkarji za točke jesenskega dela prvenstva

Naš komentar

Počitniški start

Minulo nedeljo so spet startali za točke rokometaši, odbojkariji, košarkarji in košarkašice. Uvodne tekme jesenske sezone pa so bile bolj v znamenu dopusniškega — počitniškega razpoloženja; občutek je bil, da ekipe še ne igrajo za točke. Nekaj tekem pa so organizatorji preložili na kasnejši čas.

Prese netljivo dobro so startali rokometaši Tržiča, ki so v Kranju (na domačem igrišču zaradi znanih dogodkov še vedno ne smejo igrati) odpravili steer s tesno, vendar zaslужeno zmago ekipo Ormoža, ki je na minulem prvenstvu osvojil drugo mesto.

V moški košarkaški ligi so Jesenice izgubile proti novincu Vrhniku, medtem ko so Skofjeločani odigrali le prijateljsko tekmo v Mariboru, ker na tekmo ni bilo obeh sodnikov, ki sta bila določena, da bi vodila prvenstveno srečanje. V ženski ligi pa so od gorenjskih ekip startale le Kranjčanke, ki so s porazom proti Slovanu dosegli že deseti zaporedni poraz. Tekni Jesenice : Ilirija in Maribor 66 : Kraj pa sta bili preloženi.

V odbojkarski republiški moški ligi so Jesenice premagale v prvem jesenskem kolu Gaberje, Kamnik pa je izgubil v Kanalu. Tekma Triglav : Ljubljana pa bo odigrana danes v Kranju.

Start za nove točke je torej stekel. Drugi (nogometni, rokometaši, odbojkariji) pa se bodo pognali v boj za točke v prihodnjih nedeljah. Nato pa bo tekel od nedelje do nedelje prvenstveni boj v vseh ligah vse tja do zime, ko bomo spet dobili nove republiške pravake.

J. Javornik

Trije mladi vaterpolisti kranjskega Triglava: Vinko Šorli, Jože Velikanje in Slavko Zupanc so bili najboljši na letosnjem republiškem prvenstvu v Kranju

(Nadaljevanje s 1. strani)

VI. čipkarski dan v Železnikih

vožnji z motorji je bil prvi Marko Vrhunc iz Železnikov, z mopedom pa se je prvi pripeljal na cilj Solar Marko iz Dražgoš. Vsi so prejeli priznanja in praktične nagrade.

Ob 11. uri je prispela v Železnike skupina češkoslovaških turistov, ki so trenutno nastanjeni v Kranju. Izlet jim je omogočilo prometno podjetje CREINA iz Kranja. 100 Čehov si je z zanimanjem ogledovalo Plavž, potem pa razstavo čipk, ki jim je bila izredno všeč. Železnikarji so jih ob prihodu toplo sprejeli, v imenu Selške doline pa jih je pozdravil sekretar osnovne organizacije ZK tov. Niko Sedej. Moški pevski zbor iz Železnikov jim je zapel nekaj narodnih pesmi. Ob sprejemu je sodelovalo več narodnih noš iz Škofje Loke in Železnikov. Za gostoljubnost se je v imenu češkoslovaških turistov zahvalil njihov predstavnik ter dejal, koliko jim v teh težkih trenutkih pomenita pomoč in prijateljstvo, ki ga gojijo jugoslovanski narodi do češkoslovaškega ljudstva. Ganljivi so bili prizori na prireditve-

nem odru, kjer so češkoslovaški turisti plesali z našimi dekleti v gorenjskih narodnih nošah. Delovne organizacije Selške doline so prijaznim Čehom priskrbele tudi kosi lo, prireditelji čipkarskega dne pa so jim omogočili brezplačno preskrbo na prireditvenem prostoru.

Pa poglejmo še popoldanski del 6. čipkarskega praznika.

Ob 14. uri je prispel na prireditveni prostor sprevod nastopajočih. Kot lani je bil tudi letos na čelu sprevoda Demšar Jakob iz Železnikov, jahaje na konju, v rokah pa je držal slovensko zastavo. Skupina narodnih noš je zelo popestrila sprevod. Veliki punkelj je bil pomen tradicije čipkarstva v Železnikih. Na zadnjih treh vozovih pa so se pripeljali godci iz Senčurja ter tekmovalke iz Idrije, Smrečja pri Vrhniki, Gorenje vasi in Železnikov. Prireditelj je otvoril predsednik turističnega društva Železniki Marjan Kramar. Nato pa je pozdravil navzoče predsednik skupščine občine Škofja Loka Zdravko Krvi-

na, ki je med drugim dejal, da naj ostane ta lepa prireditve še vnaprej tradicionalna za mesto Železniki. Ob tej priliki je otvoril tudi prenovljenost asfaltirano cesto Železniki—Škofja Loka. Strokovna komisija za tekmovanje v hitrostnem klekljanju je med tem časom pripravila vse potrebno za tekmovanje. Dvanajst tekmovalk je sedlo za punkteljne in na znak napovedovalca Jožeta Ravnikarja pričelo tekmovati. Za letos se je komisija odločila, da bodo tekmovalke sklepale vzorec plavža. Po izjavlju tov. Slavice Levstek, ki je bila predsednica tekmovalne komisije, bi predvideno potrebovale tekmovalke za izdelavo tega vzorca 30 minut. Izven konkurence pa sta nastopila dva možakarja, in sicer Luka Lotrič iz Železnikov ter Matevž Podobnik — 92 let iz Poljan. Pri tem pa ne smemo pozabiti stare čipkarice, ki je še vsako leto s svojo navzočnostjo prispevala k izvedbi čipkarskega praznika, to je najstarejša čipkarica v Železnikih Spanskova mama — Marija Primozič. Letos je na prireditvenem odru ni bilo, ker je zbolela. Želimo ji, da čimprej ozdravi ter sede za svoj punkelj, ki ji je bil vir zaslužka že od otroških let.

Tekmovalke so urno metale lesene klekeljne sem ter tja po punkteljnih, na nekaterih ob-

92-letni Matevž Podobnik iz Poljan se je udeležil tekmovanja izven konkurence

razih je bilo ugotoviti znake treme, za katero pa še vseeno ni bilo dosti časa, ker si je vsaka tekmovalka prizadevala, da vzorek čimprej dokonča in se priglasi komisiji. Po 20 minutah tekmovanja je vdignila prva roko Mici Ažbe iz Gorenje vasi. Potem so počakali, da so dokončale še druge tekmovalke. Vrstni red je bil naslednji: prvo mesto — prehodni pokal turističnega društva Železnikov je prejela Mica Ažbe iz Gorenje vasi, drugo mesto Kati Knapič iz Smrečja pri Vrhniki, tretje Marica Trojar iz Železnikov, lanskoletna zmagovalka na tekmovanju, četrto mesto Nežka Reven iz Gorenje vasi ter peto mesto Marija Sedej iz Idrije. Praktična darila, ki so jih prejeli tekmovalke, so prispevale delovne organizacije Selške doline ter tovarna LTH iz Škofje Loke. Po tekmovanju in podelitevi nagrad je nastopil še moški pevski zbor iz Železnikov ter folklorna skupina iz Poljan. Nato pa se je pričelo veselo čipkarsko rajanje. Za dobro voljo so poskrbeli godci iz Senčurja. Prireditelji so povedali, da je bilo na 6. čipkarskem dnevu v nedeljo navzočih približno 3000 obiskovalcev. Dobro je bilo poskrbljeno za jedajo in pijačo na prireditvenem prostoru, v gostinstvih PRI MERU in NA TRNJU v Železnikih, ter na Cešnjici pri LOTRICEVIH in JELENKOTU.

Tako je 6. čipkarski praznik v Železnikih za nami. V prihodnje naj bi prireditelji dobro poskrbeli za izvedbo starih narodnih običajev v sobotnem programu, za nedeljski sprevod pa bi origra-

vili tudi staro pesem nočnega čuvanja, ki je bila v prvih letih čipkarskega dne v programu in je zelo navdušila gledalce.

Naj ob tej priliki povem še, kako nenavadno in toplo nam je bilo, ko smo gledali okoli sebe prijazne, poštene in preproste češkoslovaške ljudi, nekatere negotove za usodo njihovih svojcev v domovini, druge srečne vsaj toliko, da so bili skupaj z najozujimi odrezani od doma. Obisk teh čudovitih ljudi najše bolj utrdi naše prijateljstvo.

Fotografije in tekst:
Anton Sedej

Moški pevski zbor iz Železnikov med nastopom

Gorenjske narodne noše iz Škofje Loke in Železnikov

Predsednik skupščine občine Škofja Loka med pozdravnim govorom